

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelk: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglašje iz Italije in
inosenstvo: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17-749, za ostale kraje
Italije: Servizio Conti, Corr. Post. № 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Mesečna naročnina 25 litr.

Uredništvo:
Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo.

Feindlicher Durchbruchversuch aus dem Raum Verviers vereitelt

142 Feindpanzer nördlich Luxemburg abgeschossen — USA-Verbände im Vorgehen auf Luneville — Vergebliche Angriffe auf Calais und Dünkirchen — Feindliche Panzer in Le Havre eingedrungen — Voller Abwehrerfolg an der Adriatischen Küste — Heftige Kämpfe südöstlich von Warschau entbrannt — Durchbruchversuch bei Ostrolenka vereitelt — Wieder 139 Terrorflugzeuge vernichtet.

Aus dem Führerhauptquartier, 13. Sept. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

An der Westfront dauern die harten Abwehrkämpfe an den bisherigen Brennpunkten an. Zäher Widerstand unserer Truppen vereitelt feindliche Durchbruchversuche nördlich Hasselt und aus dem Raum von Verviers in Richtung auf Aachen.

In den Kämpfen der letzten Tage nördlich Luxemburg wurden 142 feindliche Panzer und Panzerspähwagen abgeschossen, 40 Panzerabwehrkanonen erbeutet oder vernichtet.

Über die obere Mosel sind amerikanische Verbände im Vorgehen auf Luneville. Auch um Neuf Chateau sind schwere Kämpfe im Gange. Der Druck des Feindes auf unsere Sicherungen zwischen Vesoul und der Schweizer Grenze hält an.

Gegen die befestigten Häfen im Westen haben sich die feindlichen Angriffe verstärkt. Der Feind griff Calais und Dünkirchen bis zu siebenmal vergeblich an. In Le Havre sind nach schwerstem Beschuss und rollenden Luftangriffen feindliche Panzer eingedrungen. Die Besatzung leistete bis zum letzten tapferen Widerstand. Auch im Hauptkampffeld von Brest wird gegen fortgesetzte feindliche Angriffe von Truppen aller Wehrmachtsteile erbittert gekämpft. Eigene Gegenangriffe warfen vor Lorient den Feind an mehreren Stellen zurück und fügten ihm erhebliche Schäden zu.

Die örtlichen Kämpfe an den Alpenpässen der französisch-italienischen Grenze dauern an. Mehrere feindliche Vorstöße wurden abgewiesen.

In Italien sind im Feuer unserer überlegenen kämpfenden Nachtruppen zahlreiche feindliche Angriffe nördlich des Arno blutig zusammengebrochen. An der Adriatischen Küste errangen unsere Divisionen von neuem einen vollen Abwehrerfolg gegen den zwischen Pian di Castello und Riccione vergeblich angreifenden Gegner.

Deutsche und ungarische Truppen schlugen im südlichen Siebenbürgen starke feindliche Angriffe zurück und schossen dabei eine Anzahl von Panzern ab.

Bei Sanok und Krosno hielten die heftigen Angriffe der Sowjets an.

Südöstlich Warschau entbrannten heftige Kämpfe, in deren Verlauf die Sowjets, von zahlreichen Schlichtfliegern und Panzern unterstützt, einen Einbruch erzielen konnten. Weiter nördlich brachen die feindlichen Angriffe unter Verlust von 19 Panzern zusammen. Nordöstlich Ostrolenka verhiinderten unsere Truppen in schweren Kämpfen unter Aufgabe von Lomscha einen auf breiter Front angestrebten Durchbruch der Sowjets.

Aus dem Raum von Kaseinen, Schagarren und Bauske wird lebhaftere örtliche Kampfaktivität gemeldet.

In Mittelfinnland versuchen die Bolschewiken immer wieder in unsere Absetzbegehungen hineinzuzugreifen. Sie mussten blutig abgewiesen werden.

Auf dem Balkan sind die Gegenmassnahmen gegen den in die Westgrenzen Rumäniens und Bulgariens vorgehenden Feind im Gange.

Bei Tagesangriffen anglo-amerikanischer Bombverbände auf mehrere Orte im Reichsgebiet am 12. September entstanden vor allem in Münster und München grössere Schäden in Wohngebieten. Am 11. September wurde auch die Stadt Fulda getroffen.

In der vergangenen Nacht richteten sich Terrorangriffe des Feindes gegen Frankfurt am Main, Mainz und Stuttgart. Ausserdem wurden Bomben auf Wiesbaden und Berlin geworfen.

In Luftkämpfen und durch Flakartillerie der Luftwaffe und der Kriegsmarine wurden 139 feindliche Flugzeuge, darunter 107 viermotorige Bomber, vernichtet.

Sovražnikov pritisk na zapadu se nadaljuje

Berlin, 13. sept. Na zapadnem bojišču so britansko-ameriške armade v ponedeljek še nadalje močno pritiskale na Albertov preliv, vzhodno od Liegea, na luksemburškem področju, pri Metz in na področju Besancon. Kljub stalnim in silovitim bombardiranjem so izvršile nemške čete pri Gheelu energičen protinapad, s katerim so razbile tamkajšnje sovražnikovo predmostje. Gheul sam so osvojile z zanosnim napadom. Sovražnikove izgube so bile tu pomembne. Pač pa so Britanci v predmostju pri Hasseltu ojačili svoj pritisk. S pomočjo bombnikov in težkega topništva jim je uspelo, da so na ozkem odseku prebili obrambne črte ter prodrli ob cesti, ki vodi proti severu. Nemški napadali topovi so uničili več sovražnikovih oklopnikov, niso pa mogli preprečiti, da ne bi sovražnik, ki se je stalno ojačeval, skozi vrzel prišel do kanala, ki veže Maas z Escoutom. Protinapadi za uničenje predmostja sta in za uničenje prodrli sovražnikovih oklopnikovih sil so v teku.

Na področju Liegea so se bile bitke s spreminjajočo se srečo. Severno od mesta se je izjalovil močan sovražnikov oklopniki sunek, vendar se je posrečilo Severnoameričanom, da so v težkih bojih napredovali južnovzhodno od mesta. S področja Verviers-Spa so se pomaknile sovražnikove oklopnike izvidnice med stalnimi težkimi topniškimi boji proti vzhodu in jugovzhodu. Na visokem Vennu se vrše hudi boji s prodrlimi sovražnikovimi silami. Na luksemburškem področju napada neka druga sovražnikova napadalna skupina. Tu in ob vzhodni obali Alzette, kjer so Nemci dan prej zaustavili Američane, se boji nadaljujejo.

Hudi boji med Rokavskim prelivom in Burgundskimi vrati

Berlin, 13. sept. Nemške čete so se tudi v ponedeljek zagrizeno upirale britanskim in severnoameriškim armadam, ki nadalje napadajo na zapadnem bojišču. Z ozirom na razmerje med uporabo sil ter izgubami ter malenkostnim napredovanjem so vojaški londonski krogi ponovno svrili britansko javnost pred prevelikim upanjem glede nadaljnjega razvoja. Izjavili so, da kaže trdi odpor nemških čet ob Albertovem kanalu, ob Maasi in ob Moseli na dolgi in težavni jesenski bojni pohod. V zvezi z novim težkim obstreljevanjem nemških daljnostrelnih topov s področja pri Calaisu, ki je povzročilo, kakor je sovražnik sam priznal, v južni Angliji občutne izgube in zaradi katerega so se še v Londonu tresle hiše, mora takšno mnenje angleških vojaških strokovnjakov slabo vplivati na angleško prebivalstvo.

Prebivalstvo ve iz vojnih poročil in iz izjav vojaških govornikov, da pomeni nadaljevanje bojev v jeseni istočasno še eno težko zimsko vojno, pri kateri bodo igralo nemške sile, ki so bile pridobljene zaradi radikalne totalizacije vojne v Nemčiji, odločilno vlogo. Vedo, da tudi njihova vrhovna poveljstva ponovno poročajo o uspešnih nemških protinapadih, kar potrjuje tudi v Angliji znane besede general-feldmaršala Modela, ki je izjavil, da so Angloameričani v Franciji sicer dobili eno bitko, ki pa nikakor ne bo vplivala na uspešen izid vojne. Jasno pa je, da je zmaga gotova, če bo ves nemški narod sledil zgledu junakov iz St. Maloja, Bresta in Le Havra.

Potem ko so kanadske čete na obeh straneh Ostenda dosegle obalo, so se pri-

Na področju Metz se je izjalovil sovražnikov napad severozapadno od mesta. Ob loku Moselle bolj daleje proti jugozapadu je uspelo nasprotniku, da je s slabšimi silami na treh mestih prekoratil reko. Nemške čete so takoj napadle ta mesta ter so neko majhno predmostje že zmanjšale, ostali dve pa zajezile in ju nadalje stiskajo.

Pred Burgundskimi vrati je udarila sedma ameriška armada z močnimi silami s področja Besancon-Montbeliard proti severu. Ob severnem bregu Ognona in zapadno od Montbeliarda so v teku nemški protinapadi, ki naj zagotovijo nemškim četam, ki stoje na področju Dijon-Langres zvezo z zaledjem. Na več mestih so Nemci razbili napredujoče oklopniske skupine.

Novi težki boji so se razplameli za utrjene luke ob severnofrancoski obali. Več sto sovražnikovih letal je neprestano bombardiralo lehavrske obrambne naprave. V boje so posegle tudi britanske bojne ladje. Kanadci so poskušali poglobiti svoj vdor, ki so ga napravili v nedeljo v vzhodno prednje postojanke. Spritno odpora nemške posadke pa so se napadi izjalovili. Se boj ogorčeni so bili boji za Brest, kjer so se neprestano menjavali letalski napadi s težkim topniškim ognjem. Glavna bojna črta v notranjem trdnjaviškem območju se je kljub temu, da je imela le še majhno topniško podporo, še vedno junaško držala. Mesto in pristaniške naprave so zaradi letalskih napadov, obstreljevanj in razstrelitev popolnoma uničene. Na njihovih razvalinah nadaljujejo svojo junaško borbo okrog generala Ramcka in kontreadmirala Kaehlerja zbrani padalci, grenadirji in mornarji, ki se zavedajo, kakšen pomen ima njihov junaški odpor.

čeli tudi ogorčeni boji za Dunkerque. Prvi močni sovražnikov napadi na to pristani-

še so se izjalovili prav tako kot ponovni napadi na Le Havre, ki ga napada sovražnik neprestano že od nedelje in kjer skuša s silnim bombardiranjem in s težkim topniškim ognjem s kopnega in z morja zlomiti odporno silo branilcev. Pri Brestu so postali boji še silovitejši. Zaradi sovražnikovega vdora v zapadno področje pred trdnjavo je bila odrezana bojna skupina na polotoku Le Conquet pod poveljstvom podpolkovnika Fürsta. Kljub temu je prav tako vzdržala ameriški napad kot branilci notranjega trdnjavskega jedra, ki se v razrušenem mestu in luških napravah odločno borijo dalje. Padalsko-lovski grenadirji in mornariške enote so s svojo železno voljo nadomestile lastno topništvo, ki je vedno bolj izpadalo in so v bojih iz bližine z golim orožjem doslej vedno nadvladali sovražnika. Prav tako se junaško upirajo nemške odporne skupine, ki so deloma globoko med sovražnikovimi napadalnimi klini. Ta odprna gnezda so sovražniku močno ovirala njegove načrte, predvsem na področju St. Quentin. Z odporom vseh teh junaških borcev, ki v najvišji meri izpolnjujejo svojo vojaško dolžnost, so sovražnikove sile še nadalje vezane na področja daleč proč od glavnega bojišča.

Kljub tej razbremenitvi so se morale nemške čete med obalo Rokavskega preliva in Burgundskimi vrati trdo boriti, da so vzdržale sovražnikov pritisk. 1. kanadska armada pri svojih operacijah ni imela posebne sreče. Njeni napadi pri Brugesu, Gandu in Anversu so se zrušili z občutnimi izgubami. Tudi 2. britanska armada ob Albertovem kanalu je le deloma uspela. Severnozpadno od Hasselta so izvedli proti njej Nemci močan protinapad, tako da je bilo tamkaj razen malenkostnih ostankov, ki se še držijo, razbito sovražnikovo predmostje.

Ob zapornih postojankah in ob kanalu Maas-Schelde je prišlo zaradi takojšnjih nemških protinapadov do težkih bojev. Tu di vzhodno in južnovzhodno od Liegea se nadaljujejo ogorčeni boji proti tamkaj se boreči severnoameriški armadi.

Vse trdnjavo območje Metz je pod močnim topniškim ognjem, na katerega učinkovito odgovarjajo trdnjavske baterije. Južno od Metz sta bili na vzhodnem obrežju Moselle odstranjeni dve ameriški predmostji, neko nadaljnje pa močno zoženo. Na področju Pont-a-Moussonu je bilo preprečeno nekaj ameriških poizkusov, da bi prekoratili reko, ki so bili izvedeni pod močnim varstvom ameriškega topništva.

Na področju Burgundskih vrat je prišlo v francoski Juri do silnih bojev s kolonialnimi pomočnimi četami in francoskimi plačniki, ki so se poskušali s podporo ameriških oklopnikov z juga približati mestu Vesoulu. Pri tem so naleteli na dobro razpostavljene in z močnimi protitankovskimi edinicami in avtomatičnim orožjem zavarovane zapore, kjer so morali z visokimi izgubami plačati svoje uspehe. Šele v večernih urah so lahko prešli v napad proti mestu samemu, ki pa se je zrušil v nemškem obrambnem ognju. Enako brezuspešno so se končali poizkusi, zasedati prelaze v francoski Juri, ki so jih nemške čete uspešno odbile.

Tudi na področju obmorskih Alp so bili odbiti številni napadi na prelaze. Zapadno od Sostela so Nemci zavzeli neko važno višinsko postojanko, ki so jo nato odbili kljub močnim sovražnikovim napadom ter jo močno izgradili.

Teror v južni in južnozpadni Franciji

Bern, 13. sept. »Basler Nachrichten« objavila kot uvodnik poročilo svojega dopisnika o položaju v Franciji, v katerem opozarjajo tudi na boljšeševski nevarnost. Dopisnik piše obdosedno: »Že sedaj se je bati, da bodo dobili boljšeševski elementi nadoblast.«

Stockholm, 3. sept. Nevtralni poročevalci javljajo o naraščanju boljšeševizacije v Franciji ter pravijo, da živi prebivalstvo južne in južnozpadne Francije v strehu in trepetu, predvsem odkar so odprli razna taborišča boljšeševskih španskih beguncev. Ti begunci izvajajo skupno z različnimi partizanskimi oddelki teroristični strahovlad. Napadajo prevoze živil, kmetije na polju pa že niso več varni. Po vseh se pojavljajo tako zvali »rekvizicijski« od delki, ki »vsega« letino. De Gaulle je brez moči. Tolovaji se stalno ojačujejo, ker so si uredili številne naborne urade ter imajo pritoj iz vrst brezposelnih.

Politične stranke in združenja in v Parizu obnovila svoje delovanje, sedaj pa javljajo že o prvih mezdnih sporih. Po poročilu lista »Svenska Dagbladet« so zahtevali socialisti, komunisti in delavsko združenje, da se zvišajo vse plače za najmanj 40%.

Brezuspešen trud

Berlin, 12. sept. Z obrambnega pasu ob La Rochelli javljajo da se je v soboto zglasila pri nemškemu poveljniku otko Olérona delegacija terorističnih oddelkov s konnega ki je prišla na otko z belo zastavo. Sestavljali so nek francoski stotnik z rokavim našim označeni terorist britanski nadporočnik ter policiski šef po ostrigah znanca malega mesta Mercennes.

Parlamentarci so zjavili, da so na kopnem francoske čete skupno z neko severnoameriško divizijo ter so pozvali poveljnika naj odloži divizijo. Zagotovili so njemu in njegovim vojakom, da ostanjejo kot vojni ujetniki lahko še dalje na otoku.

Poveljnik otko na je ponudbo energično odklonil, tako da se je morlo odposlanstvo praznih rok vrniti na kopno.

De Gaulle vedno bolj v boljšeševskih vodah

Berlin, 13. sept. Francoski general de Gaulle je po tukajšnjih vesteh zopet osnoval novo vlado, ki je sestavljena v glavnem iz komunistov in radikalnih levičarskih elementov. Boljšeeševski vpliv se je v primerjavi z alžirskim odborom še bolj ojačil. Novi zunanji minister Bidault je znan kot dolgoletni pristaš francosko-sovjetskega zblizanja.

Sovražnikov prebijalni poizkus s področja pri Verviersu preprečen

142 sovražnikovih oklopnikov uničenih severno od Luksemburga — Ameriški oddelki prodirajo proti Lunéville — Brezuspešni napadi na Calais in Dunkerque — Sovražnikov oklopniki vdri v Le Havre — Popoln obrambni uspeh ob jadranski obali — Siloviti boji južnovzhodno od Varšave — Prebijalni poizkus pri Ostrolenki izpodletel — Znova je bilo uničenih 139 letal.

Führerjev glavni stan, 13. sept. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Na zapadnem bojišču se nadaljujejo hudi obrambni boji na dosedanjih žariščih. Zilav odpor naših čet je preprečil sovražnikove prebijalne poizkuse severno od Hasselta in s področja pri Verviersu v smeri proti Aachnu.

V bojih zadnjih dni smo uničili severno od Luksemburga 142 sovražnikovih oklopnikov in oklopniskih izvidniških voz ter zaplenili ali uničili 40 protitankovskih topov.

Preko gornje Moselle napredujejo ameriški oddelki v smeri proti Luneville. Tudi za Neufchateau so težki boji. Sovražnikov pritisk na naše zaščitnice med Vesoulom in Švicarsko mejo se nadaljujejo.

Sovražnikov napad proti utrjenim lukam na zapadu so se ojačili. Sovražnik je do sedemkrat brezuspešno napadel Calais in Dunkerque. V Le Havre so po najtežjem obstreljevanju in neprestanih letalskih napadih vdri sovražnikov oklopniki. Posadka se je do zadnjega junaško upirala. Tudi na glavnem bojišču pred Brestom se čete vseh delov vojske ogorčeno bore proti stalnim sovražnikovim napadom. S protinapadi smo vrgli pred Lorientom sovražnika na več mestih nazaj in mu povzročili pomembno škodo.

Krajevni boji ob alpskih prelazih na francosko-italijanski meji se nadaljujejo. Odbili smo več sovražnikovih sunkov.

V Italiji so se severno od Arna v ognju naših boljšeševskih čet zaščitnice krvavo zrušili številni sovražnikov napadi. Ob jadranski obali so dosegle naše divizije znova popoln obrambni uspeh proti sovražniku, ki je zamen napadal med Pian di Castellom in Riccionom.

Vojaško poročilo o položaju na bojiščih

Berlin, 13. sept. O položaju na bojiščih poroča vojaški sodelavec agencije DNB dr. Max Krull:

Vrsta posameznih uspehov na zapadnem bojišču, kakor izjalovljenje sovražnikovih napadov pri Brugesu, Gandu in Anversu ter uničenje sovražnikovega mostišča preko Albertovega kanala pri Hasseltu ter zajetje številnih ujetnikov severno od Nancyja, je, čeprav izgleda vsak tak posamezen uspeh le malo pomembno, vendar znak za pričetek izpremembe položaja predvsem pa za sliovit napad nemških sil, ki se pripravljajo v Nemčiji, da bi za vsako ceno obranili nemške meje.

Istočasno je razvidno iz prenikov pri Eupenu, Malmediju in Luksemburgu, da gledajo Nemci na to, da ne trošijo zaman svojih sil, marveč da gledajo na obrambo kot celoto. Na vsak način podarjajo berlinski pristojni krogi, da je vojna za Nemčijo skoro že sedaj postala sveta vojna. Ker je možno najti vedno nove oblike obrambe, se lahko vodi to vojno še do neskončnosti. Zbiranje gradiva za bojiščem dokazuje, da bodo bodoči boji zaščitili vse dosedanje. V teku petih vojnih let so ljudje postajali: že več viškov boja, poslednji pri Avranchesu in Caenu, toda vedno je sledilo še večje stopnjevanje. Na vsak način bodo sovražnikove čete čutile učinke totalnega združenja nemških sil. Zastavljen je britanskega napredovanja na severnem delu zapadnega bojišča je dokaz za ojačeno nemško odpornost. Pri nemških odmakalih premikih iz področja Calais—Dunkerque se morajo Angleži in Kanadci ogorčeno boriti za vsak meter zemlje. Pri tem pa se niso stopili na območje pravega nemškega zapadnega bojišča in v sličnem položaju so Američani, ki ob Burgundskih vratih se ne morejo preseliti uspehov svojih napadov, ker armada Blaskowitza še ni popolnoma uvrščena v obrambno bojišče. Toda že danes ja zaustavila presenetljiv proboj v smeri proti Mühlhausenu še pred trdnjavo Belfort.

V Italiji je popustil britanski pritisk s čimer je popolnoma potrjen nemški obrambni uspeh ob jadranski obali. Boji na vzhodnem bojišču se vodijo okrog treh težišč. Na področju Sanoka je bil izgubljen Krosno, prodor na se boljšeševkom ni posrečil. Iz smeri boljšeševskih napadov je razvidna sovjetska namera, doseči prelaz Duklo in vdreti v Slovaško. Tudi vzhodno od Varšave in med Bugom in Narcom boljšeševki niso mogli ureiniti svojih probnih namer. Položaj v Rumuniji bo postal jasnejši, ko bodo sovjetske čete dokončale svoj pohod. Nasprotno pa se danes že jasneje odražajo boljšeševski vojaški ukrepi v Bolgariji, kamor so poslali glavni del svojih južno-ukrajinskih armad. Prekoratili so bolgarsko mejo in prodirajo brez vsakega odpora. 3 armade prodirajo v smeri preko prelaza Araba-konak in gredo v smeri proti Sofiji in proti Egejskemu morju. V južni in zapadni Bolgariji bolgarska vojska ne nastopa enotno, posebno pa še po pozivih nove bolgarske narodne vlade. Na vsak način so izvedli Neme: protukrepe tako v zapadni Bolgariji kot v severni in zapadni Rumuniji. V notranji Bolgariji vlada še vedno vojaška zmešanja. O jasnih bojiščih četah na Balkanu je mogoče govoriti le pri Nemcih in Madžarih.

Boji na vzhodnem bojišču

Berlin, 13. sept. Zaradi visokih izgub prejšnjih dni je popustil sovjetski pritisk na predmostju pri Visli, vzhodno od Varšave. Oddelki vojske in SS so zopet očistili nekaj vdorov.

Zapadno od Lomže so se menjali napadi s protinapadi. Boljšeeševkom se prodor ni posrečil. Boji se nadaljujejo.

Severnozpadno od Opatova so nemški grenadirji presenetljivo napadli sovjske predmostje ob izlivu reke Vlnice v Visio. Potem, ko so naglo zavzeli prve postojanke, so razdvojili predmostje in ga končno popolnoma zožili. Grenadirji so zajeli nad 600 ujetnikov in zaplenili številno težko orožje.

Na karpatskem predgorju se nadaljuje sovjetska ofenziva s težišči pri Sanoku in Krosnu. Južno od Sanoka so nemške čete z bočnim napadom zajele ozek vdor. Grenadirji uničujejo sedaj sovjetski bataljon, ki je bil razmeščen v gozdovih na tem področju.

Tudi južno od Krosna so nemške čete vzdržale zvezo kljub sovjetski nadmoči v ljudih in orožju. Severno od Dukle so izvedli nemški grenadirji z golim orožjem in ročnimi granatami napad v goste gozdove ter zajeli nad 200 ujetnikov. Na obronkih zapadnih Karpotov je prišlo do silovite oklopniske bitke. Nemški »Tigri«, napadalni topovi in oklopniski grenadirji so z boka napadli napadajoče sovjetske oddelke ter s tem razbremenili branilce na jugu bojišča. Pri tem je bilo uničenih 21 sovražnikovih oklopnikov.

Na področju Železnih vrat so nemške čete z velikimi izgubami za napadalca odbile sovražnikov sunek. Istočasno so nemška bojna letala v nizkih poletih močno napadla boljšeševske kolone.

V sedmograški kotlini, kjer podpira desetkovane rumunske oddelke glavnina sovjetske 6. oklopniske armade, so nemške in madžarske čete v glavnem odbile svoje postojanke. Ob Traskovskem pogorju in na višinah ob severnem obrežju Njersa so bili s protinapadi odbiti napadi močnih rumunsko-sovjetskih oddelkov.

Ob Szeklerju so potiskovali rumunski in sovjetski oddelki motili nemške odmakal-

ne premike. Nemške zaščitnice so odbile vse napade.

Zmeha v zasedeni Italiji

Mil'an, 13. sept. Iz Perugije preko bojišča pobege Italijan, poroča v radijski oddaji fašistične stranke o postopanju oblasti v zasedeni Italiji. Prebivalstvo Perugije je angleške čete ob zasedbi mesta izredno hladno pozdravilo. Navdušeni so bili le komunisti. Po prvih dneih, v katerih so bile okupacijske čete nekoliko disciplinirane, se je pričelo ropanje. Trgovine so lastniki zaprli, da bi jih zaščitili pred tatvinami. Posebno je bilo prebivalstvo ogorčeno spritno obnašanja črncev, ki so se izkazali z zlostavljanjem in posiljevanjem žensk. V Perugiji vlada velika lakota. Prvotno obljubljenih živil ni. Mesec po zasedbi mesta sta še vedno manjkala plin in elektrika. Cene so na črni borzi dosegle fantastično višino. Kg črnega kruha je veljal 48 litr. Opoldanske kuhinje, ki jih je ustanovila Bonomjjeva vlada, so zaprli. Okupacijski denar, ki zelo močno kroži, je cene le še bolj povišal.

St. Lo, krvav spomenik angloameriške osvoboditve

Stockholm, 12. sept. Tudi londonski poročevalec »Stockholms Tidningen« je moral po zaključku krožnega potovanja po Normandiji in Bretanji pretreseno ugotoviti, kako grozna so upostojenja, ki jih je povzročila angloameriška »osvoboditev«. St. Lo je mesto smrti. Ko je šel švedski dopisnik po ozki stezi preko razvalin je srečal prodajalca časopisov, ki ga je začuden vprašal, ali prodaja časopise mrtvecem. »Ne«, je odgovoril slednji, »saj je tu ostalo še vedno nekaj preživelih«. Vsekakor je ostalo od 11.000 prebivalcev živih le še okrog 1500 ljudi, 2000 pa jih je še vedno pod razvalinami.

Tako predstavlja St. Lo, zaključuje švedski dopisnik, »najbolj krvav spomin na borbo Američanov za osvoboditev Francije.«

Zatamnitev od 20.30 do 5.30

Anglija nastopa kot zagovornik Moskve

Ojačen pritisk na poljske begunce v Londonu

Zeneva, 12. sept. S stališča odločujočega britanskega tiska je precej dvomljivo, ali je poljski vrhovni poveljnik Sosnkowski s svojim izjavo dnevnim poveljem in s svojimi predhodki v Angliji koristil poljski stvari.

V poljskih vladnih krogih tudi priznava, da je sklenila poljska vlada na posebni seji, da bo postavila predsednika poljske republike Raskiewiczza pred izbiro, ali odstrani generala Sosnkowskega z mesta vrhovnega poveljnika poljskih čet ali pa sprejme ostavko vlade. Poljska vlada je s tem zavzela stališče, da toliko časa ne more nadaljevati svojih prizadevanj za rešitev poljsko-sovjetskega vprašanja, dokler bo general Sosnkowski še nadalje opravljal svojo službo. Raskiewicz je sporočil sklep poljske vlade vrhovnemu poveljniku, ki pa je po avtentičnih informacijah odgovoril, da niti najmanj ne misli odstopiti in da bo le takrat zapustil svoje mesto, ako ga Raskiewicz rešil nje-

gove službe in to razrešitev sporočil Raskiewicz svoje odločitve se ni objavil.

V britanskih in ameriških krogih, s katerimi se Mikolajczyk posvetuje, podpirajo naziranje poljske begunske vlade, da je postalo sodelovanje s Sosnkowskim nemogoče. Britanski tisk kategorično zahteva generalovo odstopitev. »New Statesman and Nation« priha do zaključka, da bi bila rešitev poljske zadeve možna s temi pogoji: 1. Sosnkowski mora takoj oditi, Mikolajczyk pa ostati, 2. Mikolajczyk mora takoj in nedvoumno priznati sovjetske ozemeljske zahteve, in 3. Mikolajczyk mora, ako se sploh hoče vrniti na Poljsko, takoj zopet vzpostaviti zveze s sovjetskimi poljskim odborom.

To stališče angleškega tiska znova potrjuje, da je postala Anglija zagovornik Moskve. Londonski poljski begunci se znova pod ojačenim pritiskom Anglije in Združenih držav, ki jih hočejo prenesti, bi izpolnili vse sovjetske zahteve.

Prevratni dogodki v Bolgariji

Berlin, 12. sept. »Inozemska poročevalska služba« (AID) piše: Dočim o vojaškem položaju v Bolgariji, predvsem na deželi, ni skoraj nikakih vestí, ni o politični smeri nove vlade nikakega dvoma. Regent Ganev je včeraj pojasnil tajnost sestave novega regentstva. V pozivu je dejal, da je ministrski svet imenoval regente. Se 24 ur prej so trdili, da so bili regenti postavljene s kraljevim ukazom. Nezakonitost regentstva nove vlade priznava torej sedanjí oblastnik samí, kajti po bolgarski ustavi morejo regenti sicer imenovati ministre, ne more pa ministrski svet imenovati regentov. Dodatno je izjavil ministrski predsednik Georgiev, da je vlada odstranila regente, ker baje ne uživajo zaupanja ljudstva. S tem so tudi s strani označili izpremembe v Bolgariji kot državni udar.

Berlin, 12. sept. Kot značilno za politični razvoj v Bolgariji smatrajo v berlinskih političnih krogih izjavo zunanjega ministra nove sovjetske vlade zastopnikov turškega lista »Vatan«. Zunanji minister Stajnov je napovedal, da bo prevzela Bolgarija republikansko obliko vladavine.

Berlin, 12. sept. Iz Bolgarije javljajo, da je novi zunanji minister odstavil vse bolgarske poslanike v inozemstvu. Ta ukrep ustreza po mnenju tukajšnjih političnih krogov popolnoma sovjetskemu namenom, ker na ta način Bolgarija ne bo imela v inozemstvu nikakih političnih predstavnikov in bo to olajšalo vključitev Bolgarije v sistem nesuverenih sovjetskih republik. Po tukajšnjih nazorih sliči zunanja oblika Bolgarije že baltskim republikam po njihovi zasedbi 1. 1940. Da je vrhovni povelj-

nik tretje ukrajinske armade general Tolbuhin pobudnik prevrata, kažejo mnogi znaki, ki jih smatrajo v Berlinu kot dokaz za metodično uresničitev sovjetskih načrtov na Balkanu. O usodi mladoletnega kralja in njegove matere se ne ve ničesar. Vest, da sta oba srečno prispela v Turčijo, doslej ni bila potrjena.

Boljševiški prevrat v Sofiji

Beograd, 12. sept. O izvedbi boljševiškega državnega udara v Sofiji javljajo dodatno, da ga je vodil vrhovni poveljnik 3. ukrajinske fronte general Tolbuhin, ki je odredil vse za boljševizacijo potrebne politične in vojaške ukrepe. V njegovem štabu so pooblaščenca Dimitrova, ki se zaenkrat še pogaja s sovjetskimi vladnimi krogi v Moskvi. Generalu Tolbuhinu je poslalo sovjetsko poslanstvo v Sofiji točen načrt za izvedbo notranjopolitičnih ukrepov, h katerim so spadali med prvimi odstranitev regentskega sveta, sobranja in odprava monarhije. Sovjetski odpravnik poslov v Sofiji nastopa kot zvezni člen med glavnim štabom generala Tolbuhina in novo bolgarsko vlado. Štab sovjetskega poslanstva so pomnožili moskovski komisariji, izmed katerih so nekateri resni Dimitrovi sodelavci.

Berlin, 12. sept. »Tribune de Geneve« potrjuje poročilo svojega dopisnika iz Carigrada, da je nastala bolgarska vlada z udarom. Vse dosedanje vodilne bolgarske osebnosti, med njimi tri regente, so v teku 24 ur aretirali. Ta državni udar je predvsem delo skupine, ki je delala v soglasju s komunisti.

Obletnica

Ducejeve osvoboditve

Milan, 13. sept. Današnja obletnica Ducejeve osvoboditve na Gran Sasso praznuje ves italijanski tisk kot dan največjega pomena. Listi ugotavljajo, da je Nemčija napravila z Mussolinijevim osvoboditvijo zgodovinsko dejanje edinstvenega pomena za italijanski narod. Prav tako poudarjajo, da bi bila brez Ducejeve »dinamične sile« nemogoča obnova fašistične Italije. »Corriere della Sera« piše, da so padli Italijani v dobi pred Ducejevo osvoboditvijo na najnižjo točko svoje nesreče. Z zvezanimi rokami in nogami je bila Italija izročena sovražniku. Z osvoboditvijo Duceja, z junaskim bojem nemških čet proti sovražnikom vsiljevalcem, pa se je pričelo novo poglavje ozdravljenja in vzpona Italije. Farinacci pravi v listu »Regime Fascista«: »Ko so objavili 12. septembra iz Führerjevega glavnega stana, da je skupina nemških vojakov osvobodila Duceja, je spoznal italijanski narod, da je dal Hitler s tem osi zopet najjačšo italijansko pogonsko silo, italijanskemu narodu pa njegovega vodjo. Obnova fašizma se je takoj zopet pričela. Stara fašistična garda in mladina sta se zbrali okoli Duceja, da bi nadaljevali boje. Farinacci zaključuje: »Ob tej prvi obletnici Ducejeve osvoboditve izražamo Italijani našim nemškim tovarišem globoko zahvalo in jim svečano izjavljamo, da smo trdno odločeni boriti se ob nemški strani do zadnjih žrtev.«

Boji v Italiji

Berlin, 13. sept. Na jadranskem bojišču so boji razen ogorčenih bitk v dveh gorskih dolinah močno pomutli. Na nekaterih odsekih so se boji skoro popolnoma ustavili. Po 17 dnevih veličnih se lahko ugotovi, da se je posrečilo nemškemu vodstvu in nemškim četam doseči odlični obrambni uspeh napram nadmočnemu napadalcu. Ofenziva 8 velikih angleških in kanadskih oddelkov, ki so bili tudi zelo dobro oboroženi, in ki so zamenjali izrabljene poljske divizije, je obšla ob obronkih Apeninov. Zasedbo nekaterih višin in 3 malih letovišč so morali plačati sovražniki s tisoči mrtvih in iz izgubo preko 400 oklopnikov, izvidniških in ostalih oklopnih vozil. Nameravani proboj pa se ni nikjer posrečil. Vrata v Padsko nižino so še nadalje trdno v nemških rokah.

Iz dejstva, da so se pojavili na jadranski obali grški plačanci, je razvidno, da mora 8. britanska armada nadomestiti svoje napadalne divizije.

Na vseh ostalih odsekih italijanskega bojišča ni prišlo do omembe vrednih spopadov. Severno od Lucce ter severno od Pistoie so napadli ameriški oklopniki in motorizirani oddelki. Severno od Florencia so opazili približno 100 sovražnikov oklopnikov. To kaže, da bo poizkušalo sedaj levo krilo britanske armade pričeti boj za drelaz Fultra.

Razna poročila z vsega sveta

Stockholm, 10. sept. »Stockholms Tidningen« javlja, da bo prišla Švedska v kratkem s polatlantskim letalskim prometom. Piloti in osebe iz črte Stockholm-New York bodo letali zrakom na črto Stockholm-Island. Rabili bodo preurejene ameriške bombnike, ki so morali na Švedskem zasilno pristati in ki jih je švedska država najela za pet.

Zagreb, 10. sept. Zunanje ministrstvo je izdalo izjavno sivo knjigo, ki ima naslov »Pravi obraz tolovajev in Nezavisni Državi Hrvatski« ter je opremljena s številnimi dokazili.

Madrid, 10. sept. Finančni minister je odredil kovanje in izdajo enopezetnih novcev iz kovine. Doslej v Španiji po revoluciji niso imeli te vrste denarja.

Bojševiška zahrbtnost

Berlin, 13. sept. Kakor se je zvedelo z vojaške strani, so boljševiki na bojišču v srednji Finski na nekaterih mestih, na primer pri Alaquattiju in pri Kori, napadli nemške oddelke, ki so se tamkaj odmikali. Te napade je podpiralo tudi letalstvo. Nemške čete so bile zato prisiljene zopet zavzeti bojno črto in se obraniti teh napadov.

S temi napadi hočejo s sovjetske strani očividno motiti izvedbo nemških odmikalnih premikov s Finske, ki so časovno omejeni. Kakor znano, so zahtevali v Moskvi od finske vlade kot pogoj za zaključitev dogovora o premirju, da morajo nemške čete do 15. septembra zapustiti Finsko, s sedanjimi napadi na nemške premike pa hočejo očividno dobiti prevetvo, da bi lahko Fincev očitali, da ne izpolnjujejo dolžob premirja. Že od vsega početka so imeli namero vojaško zasesti vso Finsko in jo boljševizirati, s svojimi vojaškimi operacijami pa preprečujejo točno izvedbo dogovora in prevarati finski narod ter svetovno javnost glede njihovih pravih namer napram Finski.

Beg finskega prebivalstva pred boljševiki

Stockholm, 11. sept. Kakor je nedavno poročal »Aftonbladet«, javlja sedaj tudi »Stockholms Tidningen« o begu severnofinskega prebivalstva pred boljševiki. List poroča iz Haparanda, da je civilno prebivalstvo v Saali prejelo povelje, naj se pripravi na prisilno izselitev. Več sto roblin je prispelo s svojo živino in ostalimi stvarmi v Karunkin. Vse ostale severnofinske občine severno od Rovaniemia so dobile povelje, naj se pripravijo za izselitev. V Rovaniemiju vidijo civiliste, ki hite s paketi in kovčgi na postajo ali proti izhodom iz mesta.

Helškiški dopisnik »Stockholms Tidningen« poroča iz finskega glavnega mesta, da nameravajo preseliti iz severne Finske na Švedsko sto tisoč finskih državljanov. »Stockholms Tidningen« pripominja, da švedska vlada tozadevno še ni sprejela nikakega sklepa. Na vprašanje so v švedskem zunanjem ministrstvu potrdili, da so Finci prosili Švedsko, naj v gotovih okoliščinah sprejme večje število izseljenih finskih državljanov iz severne Finske.

Stockholm, 11. sept. Množestveni pobeg finskega prebivalstva na Švedsko iz bojnih pred boljševiško zasedbo dežele postavljajo vlado v Stockholm pred vprašanje nastanitve beguncem. Švedski predsednik Hansson je opozoril v dveh govorih na nemir na Finskem in je dejal, da bi morala biti Švedska v primeru nujno potrebne evakuacije pripravljena, da sprejme Fince. Seveda bi morala biti evakuacija dejansko nujno potrebna.

Ameriški konzulat v Parizu

Stockholm, 11. sept. Kakor javljajo iz New Yorka, je ameriška vlada imenovala prvega ameriškega konzula v Parizu, in sicer je to A. Gerald Drew iz San Francisc. Razen tega sta bila imenovana dva vicekonzula.

Grška emigrantska vlada v južni Italiji

Amsterdam, 13. sept. Britanska poročevalska služba javlja, da je prenesla grška emigrantska vlada svoj sedež iz Kaira v Caserto.

Uspešno čiščenje v Hrvatski

Berlin, 13. sept. Po dvotedenskih bojih so se v preteklih dneh zaključile očistevalne operacije kosaških in hrvatskih oddelkov proti komunističnim tolpom v severnovzhodni Hrvatski. Med temi boji, ki so se raztezali preko gozdnatega ozemlja pri Cacoku, Moslavinskih gorah in preko višin pri Bjalogori, so izgubili tolovajski orojci 800 padlih. Zelo veliko je bilo tudi število ranjenecov. Kosaški in hrvatski oddelki so zavzeli tolovajsko oporišče Cazmo, zapadno od Moslavinskih gor. Povsod so zaplenili tudi številna orožja. Lastne izgube so bile majhne.

Novo nemško letalo

Berlin, 12. sept. Nemško letalstvo je pričelo uporabljati nov tip letala, namreč težko bojno letalo »Re 177«, ki služi po velični za oboroženo izvidniško poletje. Letalo ima dvignjeno kabino za pilote in opazovalca, ki jima omogoča dober razgled in je važna tako za obrambo pred napadajočimi letali kakor za polet. Letalo ima dva stroja.

Zaključna seja

japonskega parlamenta

Tokio, 12. sept. V prisotnosti vse vlade in članov obeh zbornic je bila v torek dopoldne zaključna seja 85. izrednega zasedanja japonskega parlamenta. Po prečitjanju cesarskega ukaza, ki se zahvaljuje ljudskim zastopnikom za opravljeno delo, je poudaril min. predsednik general Koiso še enkrat odločnost vlade, da bo do zadnjega izvedla parlamentu predloženi program totalnega vojevanja in najtesnejšega sodelovanja z zavezniki in prijateljskimi narodi, posebno z Nemčijo. Zborovanje se je zaključilo s sprejemom v cesarski palači.

Anglija in njen delež

v borbi proti Japonski

Amsterdam, 13. sept. »Izbrira Quebec« se značilno za dejstvo, da je zanimanje predsednika in Churchilla obrnjeno v enaki meri na vzhod in na zapad, piše po Reuterju londonski »Times« o quebeškem sestanku. Ker so britanske obveznosti na drugih bojiščih doslej onemogočile popolno uporabo angleških moči na Pacifiku, so nekateri krogi v Ameriki, tako nadaljuje »Times«, izkoristili priložnost za razširjenje vesti, da Anglija ne namerava v polni meri sodelovati pri uničenju Japonske. Vodilni angleški list meni, da je ta vest napačna.

Sovražnikovi letalski napadi na Filipine

Tokio, 12. sept. Letalska ofenziva močnih sovražnikovih pomorskih sil na južno-zapadnem Pacifiku zapadno od Marjanskih otokov je bila usmerjena 10. septembra proti srednjim Filipinom. Popoldne tega dne je napadlo to področje 130 letal, ki so startala z nosilk letal, 11. septembra pa je napadlo 100 letal otok Jap.

Stilwell v Čungkingu

Stockholm, 9. sept. Reuter javlja, da so prispeli z letalom v Čungking general Stilwell, predsednik ameriškega urada za oborožitev Donald Nelson in osebni zastopnik predsednika Roosevelta na srednjem in daljnem vzhodu, brigadni general Patrick Hurley.

Gospodarstvo

Nove cene kruha

Na podlagi čl. 1 naredbe z dne 9. maja 1941, št. 17, in v zvezi z določili čl. 2. uredbе o cenah in čl. 2. o kontroli cen je pokrajinska uprava na prošnjo Združenja trgovcev Ljubljanske pokrajine, sindkata pekov, odobrila naslednje najvišje cene za kruh v pekarnah: v komadih od 400 do 1000 gr 2.80 lire za kilogram, v komadih od 100 do 400 gr 3 lire za kilogram.

Gornje cene stopijo v veljavo 20. septembra t. l. V smislu čl. 4 naredbe z dne 9. maja 1941 se morajo prodajne cene objaviti v prodajnem prostoru. Prekoračitev teh najvišjih cen se kaznuje po uredbi o cenah v zvezi z naredbo z dne 26. I. 1942 št. 8.

Postavitve opekarn pod civilno obvezno službo

Na podlagi naredbe o uvedbi civilne obvezne službe z dne 5. junija 1942 in v zvezi s čl. 1 razpisa vrhovnega komisarja na operacijskem ozemlju Jadranske primorje o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943 je prezident pokrajinske uprave div. general Rupnik izdal odločbo o postavitvi opekarn pod civilno obvezno službo. Ta odločba je stopila v veljavo z dnem izdaje, to je 6. septembra t. l.

Pod civilno obvezno službo v smislu in pravnimi učinki s citirane naredbe spadajo naslednja podjetja: Združene opekane d.d. na Viču v Ljubljani; Opekarna stavbe družbe na Viču v Ljubljani; »Opeka«, družba z o. z. v Ljubljani; Kotnik Franc, parna opekarna na Verdu pri Vrhniki; Jelovšek Karel, opekarna na Vrhniki; Pevec Josip, opekarna na Škofljici.

Osebe navedenih opekarn se obvesti o tem tako, da se nabije ukaz o civilni obvezni službi znotraj sedežev podjetij in v delovnih prostorih.

Proizvodnja za civilne potrebe v Nemčiji

O tem vprašanju poroča »Kölnische Zeitung« med drugim naslednje. Znatno del nemške industrijske in obrtne proizvodnje služi danes neposredno ali posredno vojnim potrebam. Izdelovanje potrošnih predmetov za civilno prebivalstvo je močno omejeno, v nekaterih panogah docela ustavljeno, v drugih pa preusmerjeno v cilju zboljšane in cenejše proizvodnje. Dirigiranje te civilne proizvodnje po teh načelih je pod nadzorstvom produkcijskega urada pri ministrstvu za oboroževanje in vojni proizvodnjo, kjer posluje 10 produkcijskih odborov, sestavljenih iz vodilnih uradnikov posameznih gospodarskih panog (tako so odbori za tekstilno blago, steklo, les, keramiko, živila, gospodinjne predmete itd.). Ti odbori dajejo izpodbude za čim racionalnejšo proizvodnjo, ki jo kontrolira produkcijski urad. Ta zopet odloča, kaj se sme izdelovati, iz kakšnih surovin, na kakšen način itd. Namen vseh teh ukrepov je, da se doseže najboljša izdelava v enostavni najbolj ustrežajoči obliki z najmanjšimi stroški. Predvsem pa velja načelo, da se mora prebivalstvo odpovedati vsemu, kar ni važno v vojnem času. Vestno se kontrolira poraba materiala, zlasti tudi v tem pogledu, da je odpadke čim manjši.

Znatni prihranek materiala se pogosto doseže z malenkostnimi spremembami oblike posameznih predmetov in s tipiziranjem. Naročila morajo biti koncentrirana, tako da se proizvodnja prepusti manjšemu številu najbolj sposobnih podjetij. Človek ne bi verjel, kakšni prihranki se dajejo doseči s tipiziranjem in normiranjem. Tako so n. pr. tipizirali obliko hranilnih knjižic, ki se danes izdelujejo le še v štirih vrstah (prej jih je bilo 800). Format je nekoliko zmanjšan in obenem uporabljen tanjši papir. Uspeh je ta, da je dosežen prihranek 60.000 kg papirja in 30.000 delovnih ur. Presenetljiv je uspeh pri črnilu. V budoče bo napredaj samo ena vrsta črnila, in sicer v obliki tablet, ki se v vodi takoj stopi. S tem prihranijo podjetja 40 milijonov steklenič. Pri prevozu in ovmem materialu pa znaša prihranek 99%. Doslej so črnilo prevažali zaradi nevarnosti s loma, v zabojih, sedaj pa pošiljajo črnilo v enostavnih skatlah s tabletami. Majhen zavoj tablet ustreza velikemu zabozu steklenič s črnilom.

Gornja dva primera na videz malo pomembnih predmetov kaže, kako velika je še vedno na mnogih področjih razsipnost z materialom. V okviru ukrepov za totalno vojno zaposlitev je bila izdana tudi prepoved izdelovanja raznih okrasnih in spominskih predmetov iz lesa, stekla, keramike itd. Danes ni mogoče zagovarjati, da se v ta namen trošila material in delovna sila. Proizvodnja potrošnih predmetov za civilno prebivalstvo bo še bolj racionalizirana. Pri tem bo tudi v budoče igrala važna vloga izmenjava izkušenj med podjetji. Poslovnih tajnostj danes ni več v starem smislu in tudi ne konkurenčne bojazni. Posebno učinkovito zboljšanje produkcijskih metod in ukrepov za prihranek materiala in delovnih sil mora iti v prid celoti. Specialne želje potrošnikov in zasebni gospodarski interesi se morajo v današnjih časih podrediti oboroževalnim potrebam.

GOSPODARSKE VESTI

— **Gospodarske vesti iz Hrvatske.** Hrvatski finančni minister je prejel pooblastilo za izdajo zakladnih menic za dobo do 3 mesecev in 3 % obresti. Finančni minister je odredil, da bodo te zakladne menice diskontirali zračni in državni denarni zavodi s 4 %, sami zavodi pa bodo imeli možnost diskonta pri Hrvatski državni banki po 3 %. — Da se omogoči državnim uradnikom nakup živil in drugih potrebščin bodo v smislu izdane zakonske odredbe prešli državni uslužbenci brezobrestna posojila iz obratne glavnice državne blagajne. Ta posojila se bodo lahko izkloščila samo za nakupe pri nabavljalnih združenih državnih uslužbencih, in sicer le tam, kjer obstojajo take zadrge.

— **Ureditve delovnega časa v Nemčiji.** V Nemčiji je bila te dni objavljena naredba o podaljšanju delovnega časa, ki ga je bila že napovedala v zvezi z ukrepi za totalno vojno zaposlitev. V vseh obratih in upravah, kjer to omogoča značaj dela, je redni 48 urni delovni čas podaljšati takoj za 12 nadur na teden. To nadurno delo se plačuje po veljavnih predpisih. 60 urni delovnik pa ne velja za delo, ki lahko škoduje zdravju. Za tako delo veljajo posebni predpisi. Z novo naredbo tudi niso prizadejti predpisi glede delovne zaščite za žene

in za mladoletnike. Žene in mladoletniki preko 16 let delajo poleg normalnega delovnega časa še 8 nadur na teden. Za mladoletnike pod 16 let velja samo 48 urni delovnik. Podaljšanje delovnega časa se uvede seveda le tam, kjer se z nadurami lahko doseže povečana storitev.

— **Bodočnost družbe za Sueski prekop.** V londonskih finančnih krogih se mnogo bavijo z bodočnostjo družbe za Sueski prekop. Ta družba ima od nekdaj svoj sedež v Parizu. Po kapitulaciji Francije v letu 1940 so v Londonu takoj uvedli nadzorstvo nad družbo. To nadzorstvo je izvajalo osem britanskih ravnateljev, ki so prenesli svoje urade v London. Ti seveda nikakor niso mogli preprečiti, da se ne bi dohodki zmanjšali na eno desetino predvojnih dohodkov. Pred vojno je bilo od delniške glavnice 50% v francoskih rokah, 40% v angleških rokah in 6% v rokah drugih evropskih narodov in ameriških Združenih držav. V Londonu se zavzemajo za to, da se ravnateljstvo družbe ne bi zopet preneslo v Pariz, češ britanska paroplovna podjetja dajejo družbi največje dohodke in bodo gotovo zahtevala, da se prenese celotni sedež podjetja v London. Seveda pa se drugi komentatorji tudi od časa do časa zavedajo, da pripada prekop praktično Egiptu in po Egiptu z njim razpolaga po poteku pogodbe leta 1968., če ne bo pogodba podaljšana. Ni pa verjetno, da bi hotela egiptska vlada podaljšati pogodbo. Egipt bo gotovo sam upravljal prekop, ki je dobičkonosno podjetje.

Kazni za prestopke zatamnjenih predpisov

Od 24. avgusta do 13. septembra 1944 so bili kaznovani zaradi prestopkov zatamnjenih predpisov:

Sinkovac Anton, trgovec, Trdinova ulica št. 7-1; Praprotnik Terezija, vdova po industričju, Miklošičeva cesta 15; Prelg Stefanija, trgovka, Miklošičeva 34; Biber Alfred, bivši višji rač. inšpektor, Miklošičeva 77; Znidaršič Vinko, čevlj. pomočnik, Ribniška 15; Ciglar Ivana, pos., Korosčeva 2; Božić Agneza, zasebnica, Sv. Petra 83-1; Blinc Julija, zasebnica, Večna pot 23; Belič Rozalija, pos., Trnovo št. 12; Breznik Mirko, uradnik, Miklošičeva 15; Butina Milka, gospodinja, Endiharjeva ul. št. 1; Brifrah Marija, gospodinja, Glinska ul. št. 3; dr. Čepak Slavko, sodni pristav, Knafeljeva ul. 13-1; Dolničar Marjan, uradnik, Slomškova 14; Krofta Hanuš, bančni ravnatelj, Ulica 3. maja št. 2-III; Kopajtič Milutin, zasebnik, Knafeljeva ul. 13; Kambri Mirko, zdravnik, Vidovdanska št. 2; Knez Elza, gospodinja, Gajeva ulica št. 5; Kregar Jožef, tes. mojster, Povšetova cesta 8; Praprotnik Terezija, Miklošičeva 15; Premk Ivan, Tržaška cesta 27; Potončnik Marija, gospodinja, Endiharjeva ul. 1; Pogajen Pavel, krojač, Zadružna 1; dr. Rupnik Vilko, Knezova 27; Razboršek Marija, gospodinja, Slomškova 4; Svitligoj Anton, trgovec, Komenskega 5; Soršak Anton, uradnik, Resljeva št. 16; Suštar Julijana, gospodinja, Apihova 24; Smalc Ivanka, trgovka, Beethovnova 14; Truhlar Marija, zasebnica, Bogičeva ul. 5; inž. Untel Vencislav, Endiharjeva ul. 1; Urbanc Frida, gospodinja, Cesta 800 let Ljubljane št. 14; dr. Verčon Branko, uradnik »Jutra«, Cesta na Rožnik št. 11; Vilhar Franc, uradnik, Trstenjakova ul. 3; Bončar Viktor, podoficer, Suštaršičeva 3; Tomšič Franc, gostilničar, Rimska cesta 4; Birišova Jakob, tajnik avtokluba, Florjanska ul. 5; Češnovar Viktor, uradnik, Gradišče 4; Krže Franc, uradnik, Dunajska cesta 37a; Lukek Antonija, gospodinja, Bežigrad št. 6; Mihevc Marija, gospodinja, Verdieva ul. 5; Paljevič Izidor, Celovška cesta 55; dr. Pintar Ivan, zdravnik, Gosposvetska c. št. 1; Rozman Ivana, gospodinja, Vodnikova cesta št. 29; Sedelj Janko, profesor, Dunajska cesta št. 17; Videmšek Angela, gospodinja, Predovičeva ulica št. 10; Vondina Karol, uradnik, Herbersteinova ulica št. 4; Ramodanović Ramodan, slaščičarski mojster, Cesta 800 let Ljubljane št. 14; Oberberger Elizabeta, vdova, Prečna ulica št. 3; Gaberc Andrej, mizar, Dunajska cesta 37a; inž. Košir Vinko, ref. pek. zavoda, Tržaška cesta št. 69; Skerjanec Alojzij, strojevodja državne železnice, Jegličeva cesta št. 10; Novak Alojzij, železnikar, Mestni trg št. 7; Stiebar Karla, uradnica, Koritkova ulica št. 30; Medić Albert, nadzornik poštne direkcije, Jegličeva cesta 10; Vrtovec Zoran, davčni uradnik, Kobirska ulica št. 26; Majnik Franc, železnikar, Obirska ulica št. 18; Kranjc Jože, mehanik, Obirska ulica št. 18; Vidic Franc, uradnik, Vrtača št. 5; Kosmač Stanko, uradnik, Vrtača št. 5; Suklje Lujko, inž., Vrtača št. 5; Kutin Franc, železnikar, uradnik v pokolu, Ilirska ulica 21; Kežar Ivan, dijak, Sv. Petra nasip 35; Kajfež Anton, kroj. mojster, Sienska ulica št. 18; Lavrh Karol, steklarski mojster, Celovška c. 128; Bizjak Alojzija, gospodinja pomočnica, Celovški cesta 139; Baizelj Franc, uradnik, Celovška cesta št. 130; Orehek Franc, hišni upravitelj, Celovška cesta 130/II; Jeruc Mira, gospodinja, Celovška cesta št. 128/III; Glavnik Marjan, trgovec, Celovška cesta št. 130/III; Breznik Vincenc, trgovec, Celovška cesta št. 126/III; dr. Pezdirc Joško, mestni uradnik, Celovška cesta št. 124/II; Račević Nikola, trgovec, Celovška c. 124; Novak Jožefa, gospodinja, Predovičeva ul. št. 20; Ulaga Pepca, gospodinja pomočnica, Dunajska cesta 49; Pavčič Olga, gospodinja, Vodovodna cesta št. 60; Schneider Karol, uradnik, Dunajska cesta št. 60; Zavadlov Leopold, žel. uradnik, Medvedova ulica; Smolej Dušan, advokat, Medvedova ulica št. 56; Kolarik Marija, uradnica O. T., Dvorska ulica 14; Dolinar Andrej, pekovski mojster, Smartinska cesta 2; Ježločnik Viktor, gostilničar in trgovec, Rožna dolina, cesta 5 št. 2; Jutraš Stanko, trgovec, Bethnonova ulica št. 15; Kajetan Jerica, hišna posestnica, Ižanska cesta 45; Krušič Julijana, trgovka, Rožna dolina, cesta VIII št. 23; Kuralt Josipina, zasebnica, Cankarjevo nabrežje št. 3; Sestičnik Majda, zasebnica, Cankarjevo nabrežje 1/I.

Zaplemba imovine upornikov

Služben list šefa pokrajinske uprave v Ljubljani od 13. sept. 1944 objavlja odločbo o zaplembi imovine upornikov Kralj Antonije, zasebnice v Ljubljani, Hrenova ulica št. 18; Mlekuza Vekoslava, učitelja in njegove žene Mlekuž Slave, zasebnice v Ljubljani, Tržaška cesta št. 27; Horvata Cirila, čevljarja v Ljubljani, Ob Ljubljani št. 31; Cerarja Jožeta, ključavničarja v Ljubljani, Čojzova cesta št. 9; Šefica Ludvika, slaščičarica v Ljubljani, Cankarjeva ulica št. 5 in Cveta Antona, polpreglednika finančne kontrole v Ljubljani, Gaalska cesta št. 5.

Napoleonova mladost

Pred kratkim je minilo 175 let, odkar se je rodil Napoleon.

Na dan Marijinega vnebovzeta 1769. je šla njegova mati Leticija k maši, spremljal jo je ne šestletni polbrat, Dan je bil zares in vroč. Ko je hotel poklekniti pred oltar, so jo nenadno prijele porodne bolečine. Odlutela je iz cerkve, komaj da je se dosegla domačo hišo, se vzela za stopnicah in opotekla v najbližjo sobo. Tam je padla na ležalnik, ki je bila preko njega razprostrta odeja s prizori iz Iliade in nekoliko trenutkov pozneje je darovala življenje svojemu četrtemu otroku majhnemu dečku z veliko glavo. Kakor je bilo že dolgo prej dolučeno, je novi zemljan, ki mu je bilo namenjeno, da bo pošteno pretresel ta svet, dobil ime svojega prvega, v največje dobi umrlega brata: Napoleon. Leticija se je kmalu opomogla, toda njeni, ki jih je bila prestala med zadnjo borbo Korzičanov s Francozi, so bili zanjo le prebudi; otroka ni mogla sama dojeti. Preprosta mornarska žena po imenu Kamila Ilari je postala doživljajoč francoskega cesarja.

Prva leta

Otrok se je pod varstvom stare služabnice Katarine počasi vendarle razvil v krepkega dečka, Katarina »mamica Caterina«, kakor so jo imenovali, je bila trnasta, godrnjava žena, ki je morala vsaki stvari oporekati in se je prepirala z vso okolico, a vse to je bilo vendarle neka različica ljubezni, ki jo je prebogato izkazovala mladem otroku, v neprestani skrbi za njegov prospek. Napoleon se je je pozneje še čisto spominjal s hvaležnostjo.

Leta so minile in nekega dne je prišel v dotiko z resnobnimi življenja: poslali so ga v šolo, v dekliško šolo, ker so jo smatrali za boljše. Toda to ni bilo prav dobro, kajti majhnemu dečku, ki sedi v šolski klopi poleg deklice, se njegovi vrstniki rogaajo. Kaj bi storil? Pretepal se je z njimi, da bi mu se jopice cefrale. Ze tedaj ni prenašal, da bi mu kdo ne izkazoval dolžnega spoštovanja. Tako so ga morali vzeti iz dekliške šole, da bi se te borbe končale. Dali so ga jezuitu v šk. Ni trajalo dolgo, da je njegov oče Karlo, bivši korziški generalni adjutant, prejel obvestilo, da je francoski kralj uslišal njegovo prošnjo in odredil, naj sprejme malega Napoleona in njegovega brata Giuseppeja brezplačno v vojaško šolo. Oče Bonaparte ni imel dovolj bogastva, da bi iz lastnega okrasel svojim otrokom temeljito vzgojo, zato se je bil obrnil na kralja. 12. decembra 1778 je torej Napoleon s svojim bratom zapustil rodno mesto Ajaccio, da bi pričel s študijami v vojaški šoli v Briennu. Stara Katarina je tulla, da bi se kamen omehčal, mati pa, ki ji je bila ločitev od obeh dečkov sicer težka, je imela dovolj skrbi in truda z ostalimi otroki, in ni pokazala svoje žalosti.

Nedostatek obvladane francoščine

V Briennu se Napoleon nikakor ni mogel počutiti domačega. Prvič ni poznal francoskega jezika, drugič pa so mu dajali le prečito čuti, da ga tu, med snovi francoskih veleplemenitstev, le milostno trpijo. Obhajajo ga je grenko domotožje. Toda proti vsemu temu se je boril s ponosom ter neuklonljivo voljo, ki ju je bil podedoval po svoji materi. Po mnogih mučnih nočeh se je odločil, da bo držal in brnil svoje ime. V svoji zapuščeniosti je sanjal o dnevu, ko bo tem Francozom pokazal, iz kakšnega kova so korziški plemiči, kajti po svojem rodu je bil korziški plemič, njegov oče je bil še nedavno prej prejel potrdilo, da se sme imenovati »plemčič in patričja«.

Nekoga dne, tri leta so bila med tem minila, so ga starši obiskali. Mati se svojega dečka ni mogla prav veseliti, ko ga je zagledala. Miršav, z vpadnimi lici in vdrtimi očmi je stal pred njo, ki je bila še vedno zelo lepa žena. To je bilo zaradi strogosti, vojaškega življenja v šoli. Vsako noč je moral spati v vseči mreži, da bi se pripravil na življenje pomorskega častnika, in velike so bile tudi ostale zahteve, ki so jih postavljali na bodočega vojaka — toda Napoleon se n pritoževal. Poznal je žrtve, ki so jih doživljali njegovi starši, bilo bi nehalčno, če bi se sedaj izkazal slabotnega.

Ko je inspekcija odločila, da je mladi gojence zrel za vojaško šolo v Parizu, je 30. oktobra 1784 zapustil Brienne. Francoščina se vedno ni obvladala, njegova izgovorjava je bila nejasna in je takšna tudi vedno ostala.

Kadetovo pismo

24. februarja 1785. je umrl oče, kteremu je bil postal najljubši sin. Ze dolgo je bil bolehal, da bi mu znal pomagati. Obdukcije je pokazala, da je bil sposoben: mož in vzorni bojovnik za korziško stvar umrl za želodčnim rakom. Leticija je tudi ta udarec prenesla s pogumom, ki jo je vedno dičil, Napoleona pa je tako pretresel, da je za kratek čas tudi; na

KULTURNI PREGLED

Novšakovo „Globoko jezero“

Roman »Globoko jezero«, ki ga je objavil mladi pisatelj France Novšak v knjigi na 298 straneh (založba Ank. Turk nastl.), ne razodeva z ničemer duha in nemira časa, v katerem je nastal. Daleč od viharjev naših dni, v idilično neskrbnosti in življenjsko izobitju urejenih let po prvi svetovni vojni, je postavil Novšak poglavitno dejanje svoje zgodbe o nepremagljivi ljubezni pisatelja dr. Rafaela Drenika do študentke Jelke. Zdi se skoraj presenetljivo, da spis mladega pisatelja ne obravnava niti v tem času nobenih drugih problemov, kakor so zadeve srca, iskanje in zmagovita dosega tiste ljubavne sreče, ki se zdi višek življenjskega občutja in katere simbol je pisatelj položil v pravljico o kraljeviču, iščem v spremstvu Ljubezni. Poguma in Volje bajno globoko jezero, ki je o njem govoril modri puščavnik: »Teško se je boriti proti volji usode. Ta uravnava vse naše življenje, ustvarja harmonijo duš, pa tudi diskorde. Je ena sama pot, po kateri moremo iti tudi proti usodi, a ta je dolga in polna trpljenja. Malo je ljudi, ki jo poznajo, še manj pa tistih, ki bi jo do konca prehodili in prispeli do cilja... Ta pot vodi v deželo globokoga jezera. Kdor dospe v tisto deželo, je premagal usodo in dosegel najpopolnejšo mero sreče.«

Pisatelj je najbrž hotel s tem pravljicnim simbolom pokazati nemojnost, ki vodi dr. Drenika prek razočaranja in bolesti, kakor jih že zrelemu možu prinaša usoda njegove ljubezni do Jelke. Končno pa le doseže cilj in se odkupi pri usodi kakor kraljevič, ki se je skopal v globokem jezeru. Romantična simbolika te pravljice v

zina izgubi svojo obvladanost. 29. marca je pisal svoji materi: »Predraga mati! Danes, ko je čas malo ublažil prve in najhuje izbruhe moje bolečine, me sili, da Vam sporočim svojo hvalečnost, s katero me je vedno navdajala Vaša velika dobrota do nas. Potolžite se, moj draga mati, okolišine to zahtevajo. Mi vsi bomo podvojili svojo skrb in hvalečnost ter se bomo čutili srečne, če Vam bomo mogli s svojo pokorščino malo pomagati, da prenesete neocenljivo izgubo ljubljenega moža.«

Leticija sedaj ni bila več »prva dama« v Ajacciu, toda pomanjkanja ji ni bilo treba trpeti. Pozabili je niso, kajti Carlo je bil imel vrsto dobrih prijateljev, ki so se sedaj zavzeli za njegovo družino. Stara Katarina ni več živela, ko je Napoleon, prvič na dopustu, leta 1786, končno obiskal očetovo hišo. Sedaj mu je bilo sedemnajst let in pravkar so ga bili imenovali za poročnika v kraljevem topniškem

polku. Mlad častnik v topniškari uniformi je v Ajacciu zbuhal seveda veliko pozornost. Le malokateri so se pač spominjali malega dečka, ki je bil pred osmimi leti odpotoval. A tudi tisti, ki so se ga spominjali, se z njim niso mogli bogve kako pogovoriti, kajti dopustnik je pač govoril — slabo — francoščino, svoj domači jezik pa je bil pozabil. Tako se je mogel tudi s svojimi številnimi brati in sestrami le težko sporazumeti, edino mati in Giuseppe sta ga razumela.

Poročnik Napoleon se je po nekoliko mesečnih dopusta vrnil k svojemu polku v Auxonne. Imel je velike namere in tudi dovolj sposobnosti, da jih uresniči. To mu je bilo napisano na čelu. Ko se je v drugič poslovil od svoje matere, je vedela, da bo segel po nebu in njegovih zvezdah. In prvič jo je bilo malo strah. Napoleon pa tega ni opazil. Odpotoval je v nove doživljaje in svoji usodi naproti....

Vrnitev v domači kraj

Vsako pomlad doživljamo nanovo, da si pčice na povratku z juga poščejo svoja stara gnezda. Tudi golobi plemenosti se vračajo vedno v stari golobnjak, ki jim je dom. Podobno »domovinski čuti« nujamo pri mnogih drugih živalih. Psi in mačke, ki jih oddajo iz hiše, se vračajo zopet vanjo. Seveda je ta domovinski čuti živali v tesni zvezi z razvednim čutom, ki ga znanost dobro pozna, pa ga ne zna še razložiti. Mnogostevni poskusi so pokazali, da gre v resnici za nagonski čuti, ki žene žival nazaj v običajno jim bivališče.

L. 1936. je nastavljal znanj živalski psiholog prof. Bastian Schmid pasti v kašči neke hiše in je vanje ujel dve miši. Daleč od kašče jima je vrnil svobodo — a že naslednji dan sta se ujeti znova v nastavljenosti. To bi bilo seveda lahko nključje, zato je poskuse z mišma, ki ju je dobro označil, sedemnajstkrat ponovil. Niti enkrat se ni zgodilo, da bi ju že naslednji dan ne zagledal v pasti kašče,

ki jima je bila postala »dom«. Največja razdalja, od koder sta se vrnila, je znašala 787 m.

Se zanimivejši so bili poskusi prof. dr. E. Sentrauta v letih 1932. do 1936. V Berlinu je obročkal na tisoče netopirjev v zimskem spanju. Poleti so mnogi teh obročkanih netopirjev našli v krajih, ki so bili do 170 km oddaljeni od Berlina, toda naslednje zimo se je vrnil velk del živali v svoja prejšnja prezimovališča. Prof. Schmid je ugotovil, da se je izmed 5830 obročkanih netopirjev vrnilo »domov« čez zimo kakšnih 50 odstotkov.

Zanimivi so tudi poskusi, ki jih je izvršil prof. Rüppel 1934. do 1936. Dal je v kakšnih 30 krajih Nemčije naloviti 353 skorcev, ki so jih poslali v Berlin in tam izpustili. V kratkem času so bile te ptice znova v svojih gnezdih. Do oddaljenosti 100 km so se vrnile še isti dan, do krajev 400 km daleč so rable največ tri dni.

Domovinski čuti psov, ki ga običajno imenujemo »pasja zvestoba«, je seveda najbolj znan. Znanstveno so ga preizkusili n. pr. 1932., ko so nekoga psa prenesli v popolnoma zaprti in temni košari 12 km daleč od njegovega kraja. Tam so ga izpustili. Psi se samo dvajset minut razburjeno tekel sem in tja, potem se je obrnil naravnost proti domu in jo ucvrl tja. Čim bližje mu je bil, tem hitreje je tekel, čeprav mu ti kriji niso bili znani. Tudi pisca Nora, ki se ni bila nikoli prej odstranila iz svoje hiše v bližini Monakova, se je obrnila podobno, ko so jo polije jeki uradniki v skrbno pokrta košari odnesli v središče mesta. Tam se je kakšno uro igrala z drugimi psi, se dajala od mimoidočih božati in se po vsej priki izvrstno počutila. Nazadnje pa jo je mahala proti domu, ki je bil oddaljen 9 km. Ni sicer zavila naravnost tja, tekla je križem krajem, sicer zmešljavo mestnih ulic, toda v splošnem je obdržala smer proti domu, do katerega

Zaščita pred letalskimi napadi

V zaklonišču naj se odstranijo vse šipe na oknih ali vratih ali pa zavarujejo na notranji strani z deskami, odeljani in pod. Ze pri manjšem zračnem pritisku se namreč šipe zdrobe, stekleni preh pa, ki nastane, je nevaren za oči in kožo.

Zavedajte se, da če v devetdesetdesetletni primeri morda ne bo dejanskega napada sovražnih letal, se enkrat lahko zgodi, da bo zares. Zato ne izvajajte usode in držite se danih navodil! Predvsem takoj po danen znaku alarma v zaklonišče!

Ali niste pomislili, da drugim ovirate vstop v zaklonišče, če se postavite pred vhod z namenom, da v svojo zabavo nadzirate, kdo vse prihaja v zaklonišče.

je rabila 2 uri in 10 minut. Tudi konji so svojemu domu zvesti. Pred nedavnim je neki danski kmet prodal konja štir kilometre oddaljenemu sosedu. Naslednji dan je stal prodani konj spet v svojem starem hlevu.

Poučni so poskusi, ki so jih napravili s podganami. Živali so izpustili v »labirintu« zmontano sestavljenem s sistemom ulic in leseni stenami. Podgane so že po prvih ponovitvah krenile z brezpopojno gotovostjo proti izhodu. Čim bolj so se mu bližale, tem hitreje so tekle. Po večkratnih ponovitvah so skušale s skoki čez vmesne stene skrajšati to pot.

Kakšni so vzroki tega »domovinskega čuta« pri živalih, znanost kakor rečeno, do danes še ni mogla ugotoviti. Nemara se je tej skrivnosti še najbolj približal živalski psiholog Biersen de Haan, ki govori o nekakšnem »kompanem čutu ptice«. Ni nemogoče, da imajo tudi druge živali takšen čuti, ki mu pa seveda sedeža in načina delovanja še ne poznamo.

Naši sadjarji in vrtnarji

Na Malo Gospojnico so zborovali naši sadjarji in vrtnarji; o poteku zborovanja smo kratko poročali. V naslednjem pa si, po tajniškem poročilu, ogledamo sedanje stanje tega koristnega združenja.

Ob zaključku leta 1942. je bilo v društvu 92 podružnic in 4125 članov, ki so prejemali društveno glasilo »Sadjar in vrtnar«. V letu 1943 je bilo društveno poslovanje še bolj oteženo. Kljub našemu prizadevanju, da obdržimo pri delu čim več podružnic, kakor tudi članov, se nam to ni posrečilo. Ker so bile zveze zelo otežene, v nekaterih primerih povsem onemogočene, je število delavnih podružnic kakor tudi članov padlo. V seznamih za leto 1943 je bilo vseh 92 podružnic, od katerih pa so ostale nekatere nedelavne, ker so bile z njimi prekinjene vse zveze.

71 podružnic, s katerimi smo imeli zveze, so bile delavne. Nekatere so po številu članov celo napredovale. Priznati moramo veliko vztrajnost in žilavost naših podružnic in članov, ki so neopustljivo vztrajali pri započetem delu. Delavne podružnice so prejele od Pokrajinske uprave izdatne podpore, za kar izrekamo v imenu podprtih podružnic našo zahvalo.

Društveno glasilo »Sadjar in vrtnar« je izhajalo po odredbi Visoke komisarijate US z dne 19. januarja 1943 v četrtilletnih vezikih. Konec marca je odločil g. inž. Ciril Jeglič uredništvo. Načelstvo se mu je zahvalilo za njegovo sodelovanje. Glavni odbor je poveril nadaljnje urejanje lista g. sadjarskemu nadzorniku Franu Kafolu. Za-

hvala velja vsem sodelavcem, ki so podpirali prizadevanje, da je društveno glasilo kljub vsem težkostem moglo ustrezati potrebam naših sadjarjev in vrtnarjev.

Drevesniškarski odtsek v tem letu ni posloval. Vrtnarski odtsek je izvedel tudi v tem letu semensko akcijo. Skoraj vsa semena so bila zbrana od domačih semenogojcev. Žal zaradi nastalih prilik še ni bilo mogoče pritegniti vseh semenogojcev iz pokrajine k zadevnemu sodelovanju. Referent za vrtnarstvo pri Pokrajinski upravi je poskrbel, da je dobil »Vrtnarski odtsek« okrog 1000 kv. m stekla za tople grede. Podružnice, ki so nabavile tople grede, so prejele dobavljeno steklo. Odtsek posluje s povojnim uspehom, kolikor je seveda v danih razmerah mogoče.

Blagovni odtsek smo popolnjevali, kolikor je bilo mogoče. Nabavili smo in razpečali več prevoznih in prenosnih sadnih škroplilnic. Dobavili smo podružnicam in članom večje količine arborinara in žvepleno-apnene brozge ter arsenikovih pripravkov za zatiranje črvičev. Ljubljanskim podružnicam in članom smo dobavili en vagon fižolovih kolov po ugodnih cenah. — Dne 22. januarja 1943 nam je izdal Visoki komisariat dovolilo za izvrševanje trgovine z deželnimi pridelki, sadjem, povrtnino in proizvodi iz teh pridelkov. »Sadjarina« posluje začasno v prostorih »Čebelarstva društva« in s sodelovanjem tamkajšnjega osebja. Načelstvo in glavni odbor si prizadevata za primerne prostore, v katerih bi namestili blagovni odtsek, prodajalno.

Poslovanje društva smo prilagodili prilikam. Poslovali smo predvsem z onimi po-

družnicami in člani, s katerimi smo imeli poštne zveze. V nekaterih primerih smo se posluževali tudi osebnih zvez, da smo obdržali z njimi stike. Uprava je imela velike težkoče z dostavljanjem društvenega glasila. Nekaterim podružnicam se sedaj nismo mogli dobaviti zadnje številke »Sadjarja in vrtnarja«, podružnice pa tudi niso mogle poravnati članarine. Naše društvo kakor tudi naše podružnice vrše društvene dolžnosti v izrednih prilikah. Upoštevati moramo zlasti razmere, v katerih delujejo zastopniki naših podružnic. Uprava in tajništvo skrbita, kolikor moreta, za čim ožje stike z zastopniki podružnic v svrhu uspešnejšega dela. Prepričani smo, da bomo premostili vse zapreke in vzdržali do novega razmaha naše nekdanj tako močne organizacije.

Društvo posluje sedaj z 32 podružnicami, v katerih je 2053 članov. Direktnih članov, ki so plačali članarino in so prejeli »Zbornik«, je 162. Vseh članov je tedaj 2500. Poleg tega vodimo v seznamih še okrog 400 članov, ki bivajo v področju poslojučih pošt, pa še niso plačali letošnje članarine. Upamo, da se bo vsaj polovica teh odzvala vabilu za plačilo članarine.

STANOVANJE ISČE

Študent: »Ali bi mi dali sobo?« Gospodinja: »Ali igrate na kak instrument?«

Študent: »Ne.« Gospodinja: »Ali imate radio?« Študent: »Ne.«

Gospodinja: »Ali morda kanarčka?« Študent: »Ne, vendar pa imam nativno pero, ki škriplje. Ali vas morda to moti?«

Od deževnice do streliva

Mirno, enolično škropi pristen dopustniški dež s svinčeno sivga neba. Njegove kapje bijejo enakomerno po strehi, v žlebu klockota in enolično šumenje prodra skozi odprto okno v stanovanje. Torej dolgočasen deževni dan na deželi, groza vseh dopustnikov. Toda dolgočasen ne more biti za človeka, ki se čuti zvezanega z naravo in razpolaga z duševnimi viri v svoji notranjosti. Neprestano spreminjajoče se in vendar vedno isto dihanje narave, soledje vremen in letnih časov ter igra belih oblazin kop na temno modrem poletnem nebu dajejo prijatelju narave prav tako pobude kakor šumeči dež. V zvezi z vremenom utegnemo nemara najbolje opazovati, kako stalno bivanje v mestih človeka odtraja naravi. Slabo vreme, si misli meščan, kadar bije zjutraj proti oknu njegove sobe. Vzame si pač dežnik, se odpelje z električno železnico na delo in je s tem zanj vsa zadeva v bistvu opravljena.

Drugače pa na kmetih, kadar se po dolgi suši naredi pošten dež. Ljudje se veselo mirnega padanja vodnih kapelj, ki namaka zemljo čedalje globlje, mlahavih vrtnic in drugih cvetlic ter grmov v vrtnih, ki se počasi dvigajo, kakor da so se prerodili. Deževnica — kako malo se zanimajo po mestih zanj; tu na kmetih pa je kot »mekha voda« — ker ji manjka apnenih soli — zaželen pripomoček za pranje in gospodinjstvo postavljajo pred vsakim dežjem z vso skrbnostjo vedra in čebre pod strešne žlebe.

Preden se malo pogloblje seznanimo s kemičnimi lastnostmi deževnice, naj še na kratko povemo, zakaj imajo deževne kaplje prav za prav oblo obliko. Na to vprašanje je odgovor preprost: obla oblika je tista oblika, ki ima pri najmanjši površini največjo prostornost. S tem se tudi površinska napetost vodne kapljice zmanjša na najmanjšo možno mero. Lahko bi tudi rekli, da se obla oblika pri prostem pridu skozi zrak naredi sama od sebe, baš zavoljo tega stremjenja, da bi se površinska napetost čim bolj zmanjšala.

Ker ustreza izparjanje vode iz rek, jezer in morij ter slednja kondenzacija kot dež v glavnem istemu krogotoku kakor vodna destilacija v laboratoriju, ni lahko domnevali, da je deževnica istovetna z destilirano vodo, kar pa ni povsem res.

Seveda nedostaja deževnici skoraj popolna kuhinjske in grenkih soli, ki jih nahajamo v morju, ali pa raztopljenih alkalijah karbonatov, kakršne dobimo v »trdi« vodi izvirkov. Ko pada deževna kaplja skozi ozračje, si pa prisvoji nekaj plinske mešanice tega ozračja in zato deževnica nima tako pustega okusa kakor umetno izdelana destilirana voda. Na poti skozi zrak si kaplje prisvoje tudi sledove predrobnega rudniškega prahu in soli, ki prihajajo v ozračje n. pr. po viharjih v puščavah in ognjenikih izbruhih. Z najobčutljivejšimi kemičnimi reakcijami se po nevihtah v deževnici nadalje lahko ugotovijo sledovi solitne kisline, ki nastajajo zaradi zgorevanja zračnega dušika po bliiskih.

To je v bistvu ista stvar kakor pri oksidaciji zračnega dušika z električnim oblakom v laboratoriju ali tovarnah za dušik. Številne ogromne tovarne nam danes omogočajo, da smo postali neodvisni od uvoza čilškega solitra in s tem solitne kisline, ki sta tako potrebna kmetijstvu, kemični industriji ter fabricaciji streliva. Pred prvo svetovno vojno je proizvajala Nemčija n. pr. okrog 200.000 ton solitne kisline, brez katere si kakšne kemične in barvilne industrije sploh ne moremo misliti, in za to je morala uvažati okrog 2 milijona ton čilškega solitra, kar jo je stalo povprečno 120 milijonov mark. Pomladi 1915 bi bila zavoljo nedostajanja solitne kisline in s tem razstreliv skoraj prisiljena, da ustavi vojevanje, a tedaj so začeli njeni kemiki s pravočasno pridobitvijo dušik iz zraka. S tem neizčrpni dobaviteljem se je seveda tudi danes ni bati, da bi ji streliva zmanjkalo.

Misli

Mladost se greje na soncu upanja, starost na peči spominov.

Strast lahko naredi iz slabica velikana in velikana za slabica.

Zene imajo izvršten spomin, ker se vedno spominjo, da so nekaj pozabile.

Povej mi, čez kaj vse godrnjaš in povedal ti bom, koliko si star; povej mi, kaj vse te razveseli in povedal ti bom, kako mlad si.

Kdor ima enega otroka, je njegov suženj, kdor ima šest otrok, je njih gospodar.

kažejo v močnejši luči, kakor jo more dati njegovemu umetniškemu profilu celota »Globokoga jezera«. Upam, da jih bo v prihodnjem spisu našel ne le v svojo radost, marveč tudi v zadoščene tistim, ki hočejo, da se njegov stvarjalni vzgon ne izgublja v peščenih plitvinah zabavnega kramljastva. Ti formalistični in literarno-kritični pomisleki pa naj ne odvračajo bralca, da bi se ne zanimal za Novšakovo novo delo, ki je izšlo v preprosto, a okusno natisnjeni in opremljeni knjigi.

Th. Olesen Lökken pripoveduje o sebi

»Dobra knjiga« bo izdala za september obežni roman danskega pisatelja Thomasa Olesena Lökkena »Zmaga Klavsja Bjerga« v prevodu dr. J. Glonarja. Pri nas se neznani avtor tega romana, ki ga štejejo med najboljša danska pripovedna dela o kmetu in zemlji, je napisal ob neki priliki avtobiografijo. Tu nam pove marsikaj zanimivega o sebi, svojem življenju in delu. Prepričani, da bo njegova izpoved zanimala njegove bodoče slovenske bralce, prinašamo v naslednjem Lökkenovo avtobiografijo.

Rodil sem se v Alstrupu, vasi zapadnega Vendsyssela dne 25. junija 1877. Vendsyssel je najsevernejši otok prave Danske; od glavnega dežele Jutlanda ga loči široki zaliv Limfjord, ki je bil v starih časih važno ločilo med obema pokrajinama. Sem kmetič sin z majhnega grunta, ki ima po navadi štiri konje in dvajset krav.

Moji starši so kupili to baje v osme desetih letih, ko sta se oče in mati vzele. Velika kmetijska kriza je zakrivila, da sta prišla ob posvetilo in sta se bila morala preseliti na »sive peščene sipine«. Leta v sipinah — v Salsumski župniji, tam, kjer

čevanja na dno družbe, dokler ga Rafael ne dvigne in mu preskrbi dostojno namestitev, a prepozno, da bi ga mogel rešiti pred smrtjo kot posledico njegovega prejšnjega zloma. Naposled Jelka maturira, poskuša svoje sposobnosti v gledališču in doživi lep uspeh, ne da bi se mogla odločiti za umetniško pot; v njenem značaju se vedno bolj pojavlja lahkomišelnost in na dan silijo napake, ki jih je imel njen nesrečni oče. Tedaj pa mora Rafael v Pariz, da ondi pol leta predava na univerzi o literaturi. V času njegove odsotnosti se Jelka preda svojim lahkomišelnim nagibom in podleže vabam medicina Vladimirja, ki jo zapelje; zdaj pretrga zveze z Rafaelom, pa po ostane mati, jo Vladimir zapusti. Otrok kmalu umrje in šele pod vtisom ted doživeti in polomov se Jelka zresni, njena čud se uravnoveša, srčna plemenitost zmaga nad šibkim značajem. Zdj se spozna, kaj je zgubila z Rafaelom, zadržana in prevarjana ljubezen do njega vzpije z vso močjo in postane osrednje gibal vsega njenega čustvovanja. Ko izve, da bodo igrali na Dunaju Rafaelovo dramo »Globoko jezero« — in v nji je pisatelj orisal skušnje in muke svoje ljubezni do Jelke — pride na Dunaj, prisostvuje premieri in ob tej priliki zopet najde svojega Rafaela, ki ji — tako preskušeni in skesani — odpusti vse znote in vzame svojo »Zvezdico« za ženo. Tako se izpolni besede, ki so bile vrezane v poročna prstana: »Vse me vodi k tebi.« S tem se konča tretji del, tako izzveni roman v srečo dveh src, ki sta se navsezadnje našli. Življenje premaga Jelkino lahkomišelnost, da doseže harmonijo z Rafaelom.

S strogo formalnega stališča je »Globoko jezero« bolj razširjena novela kakor roman, in tudi stili je bližji noveli kakor romanu. Zgradba je nesomerna, če vzamemo, da je vse prejšnje Rafaelovo življenje, preden se je seznanil z Jelko, strnjeno v necelih 40

strani. Psihologija posameznih oseb je nekoliko površna in v marsičem nepripriljiva, na pr. tedaj, ko se Jelka, to plačo, nekušeno dekletce, privrta samo odpravi na Drenikov dom; nepotrebno je tudi srečanje v dunajskem parku, ki naj bi pokazalo, da je Rafael spoznal Jelko že kot otroka; tudi slučaj, da je Jelkina prefekta s. Klara Drenikova sestra in da jo veže mladostno doživetje z Jelkinim očetom, je za realistično pripovedovanje preveč prirojen po romantičnem okusu. Pri tem se ne spuščam v razglabljanje, ali je tak življenjski stil, kakor ga kaže dr. Drenik (uspehi v inozemstvu, filmanje njegove drame pri nas, premiera na Dunaju, blagostanje, ki ga prinaša njegovo pisateljsko delo), za našo sredino realen: vprašanje, ki bi spričo Novšakovega pripovednega realizma ne bilo odveč.

Vsekako so nekateri orisi erotičnih čustev, strani, ki opisujejo posamezne prizore iz Drenikove vzdržne in vzgajajoče ljubezni do impulzivne, a še zornolade Jelke, splasni z večjo roko in zapuščajo dober vtis. »Globoko jezero« ne pomeni vidnega napredka v pisateljski stvarjalnosti avtorja »Dečkove« in ne vnaša v mlado slovensko prozo nič nadpovprečno značilnega. Je to pripovedna knjiga, ki si utegne pridobiti zlasti obilo čitateljev, njeno vsebinsko in zlasti še oblikovno težišče je v zabavnosti, ne pa v umetniški doganosti, snovni izvirnosti in miselni pomembnosti. Da nastane literarno zrelo in nadpovprečno delo, je treba večjega stvarjalnega napora, strožje oblikovalne discipline, vestnejše skrbi za stilistično in jezikovno dognanost. Čuti se, da je bilo delo oddano iz rok, preden se je kakor vinski moč v jeseni izvrelo in izčistilo, preden je dozorlo iz koncepta v izdano tekst. Iz teksta v umotvor.

Vzlic temu pa verjem, da spe v pisatelju Francetu Novšaku globlje pisateljske sile, saj so tudi v tem spisu strani, ki ga

Kronika

* **Postrezi si sam!** Posamezna nemška okrožja dajejo zanimive zglede, kako je treba čim manj obremenjevati ljudi. V okrožju Baden-Elsass je odredeno, da si po kavarnah in točilnicah gostje postrežejo sami, to se pravi, vsak pride sam k točaju. Ob takem je strežno osebje odveč. Postrežba pa ostane po gostilnah in restavracijah. Odpravljen so gobje po kopalnicah in zdraviliščih, obiski po muzejih ter delo po arhivih ter raznih odvisnih društvih.

* **Klinika pod zemljo.** Nemški listi obširno poročajo o veliki moderni bolnišnici, ki je bila urejena v Berlinu 8 metrov pod zemljo in je decela varna pred letalskimi napadi. Tu se vršijo nujne operacije in porodi, tako da so na varnem vsi, ki jim je potrebna posebna nega. Poleg bolniških in operacijskih prostorov so zgradbene kuhinje in skladišča.

* **Tramvaj za ranjene.** V Lodžu so uvrstili v vojni park cestne železnice tramvajski voz, ki je namenjen samo za prevoz ranjenih vojakov. Voz je opremljen z znaki Rdečega križa ter vozi od postaje do bolnišnice. V kratkem bodo izdelali še več tramvajskih voz za bolnike.

* **Tri ženske so zgorjele.** V Rotheimu pri Giesenu je neka babica hotela dvigniti dve posodi bencina. Ko so ji becin izročili, je posodi naložila v vozilo in se odpravila proti domu. V bližini stanovanja pa se je avto prevrnil, bencin je brizgnil iz posod in se vnel. Babica in še dve ženski so takoj začele gasiti požar, pri tem pa so se jim vnele obleke ter so zgorjele pri živem telesu. Poskusi, da bi jim oteli življenje, se niso pospešili.

* **New York ukinja avtobusne linije.** Preko Španije poročajo, da je bila avtomobilska družba v New Yorku prisiljena, da ustavi zaradi pomanjkanja gum ves promet na progi Manhattan-Bronx in sicer za enkrat za mesec september. Pristojna oblastva so dodatno izjavila, da so Združene države posebno glede oskrbe z obroči za avtobuse in tovorne avtomobile zelo na tesnem.

Iz Ljubljane

Pričetek šolskega leta

Zaradi dejstva, ker se je preteklo šolsko leto na solah v operacijskem področju Jadransko Primorje na splošno zaključilo šele s 30. junijem in je učna snov v bistvu bila izčrpana, se je zamoglo dovoliti šolski mladini mirno navadno mero poletnih počitnic, ki so ji potrebne za razvedrilo.

Vrhovni komisar je zato določil, da se novo šolsko leto prične dne 2. oktobra t. l. Deželni šolski nadzorniki, kakor tudi šolski voditelji pri šefu pokrajinske uprave Ljubljane so pooblašeni, da določijo roke za vpisovanje in jesenske skušnje, tako da se pouk na državnih in od držav priznanih solah operacijskega področja Jadransko Primorje prične prej ko mogoče po 2. oktobru, najkasneje pa 30. oktobra t. l.

u— **Pokora.** Dne 6. t. m. sta se poročila v stolnici g. Stojan Skytke, referent aktivne propagande in gđ. Marija Kojo, zaščitna sestra. Za priči sta bila g. Izidor Cergol, šef aktivne propagande in njegova soproga. Čestitamo!

u— **Setev ozimne repice.** Mestno župništvo opozarja vse kmetovalce, ki so po naredbi dolžni pridelovati in oddati oljna semena, naj takoj pripravijo, če se niso, potrebno površino, da jo prihodnje dni zasejejo z ozimno repico. Polovico predpisane količine oljnih semen morajo prihodnje leto oddati v oljnim repici. Seme ozimne repice bo prihodnje dni delil mestni gospodarski urad v Beethovnovi ulici 7, soba št. 15. Kmetovalci so dolžni do 20. septembra občini naznaniti površino, ki so jo posejali z ozimno repico.

u— **Velikodušen dar za Borovnico.** Ljubljana hoče v častni meri izpo niti svojo dolžnost, katero ji narekuje sočutje do Borovničanov, prizadevati po strašnih letalskih napadih. Izven velike nedeješke zbirke darujejo posamezniki in nedavne mu zgledu ugodnega ljubljanskega trgovskega podjetja je zdaj sledila znana naša domača tvrdka Salus d. d., veledrogerija v Ljubljani, Cigaletova ulica št. 5. V polnem razumevanju trpljenja prizadetih Borovničanov je tvrdka »Salus« poslala »Jutru« 10.000 lir kot podporo za borovniške žrtve. V imenu Borovničanov se ugledni tvrdki toplo zahvaljujemo. Denar naj se dvigne pri blagajni »Jutra«.

u— **Darila.** Gospa Jožica Štembov, Bleiweisova 18, daruje 100 lir namesto cvetja na krsto pok. Franca Abubnerja za Dom slepih. — Za stare in onemogle Ljubljance v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je podaril g. Gustav Weiguny 300 lir namesto venca na krsto pok. Josipa Olupa.

Mestno poglavarstvo izreka dobrotniku najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiran.

u— **Na III. mešani ljudski šoli v Mostah** bo vpisovanje v ponedeljek 25. v torek 26. septembra od pol 8. do 10. in v sredo 27. t. m. ob 15. do 18. v prostorih Mladinskega zavetišča, Pokopališka 29. V 1. razred se sprejmejo dečki in deklice, ki dopolnijo do 31. decembra 1944. Šesto leto. 2. oktobra bo ob 8. šolska maša v župnijski cerkvi pri sv. Družini, 3. oktobra pa redni pouk.

u— **Podrli križ.** V gozdu blizu vasice Luže je nad 200 let kraljevalo božje znamenje, ki ga je ljudstvo postavilo v zahvalo Bogu, ker ga je rešil strašne kuge. Nad 200 let je kraljeval ta križ, »kužni križ«, kakor ga je ljudstvo samo imenovalo. Pa so se našli izrodki, ki so izšli iz tega sicer tako poštenega in bogobojnega ljudstva, m'adi zločinci, ki so to b'žijo in narodno svetinjo podrli in oskrunili. Kaj je bilo ozadje tega podlega dejanja in kakšne so bile posledice, bomo imeli priliko videti v nedeljo 17. t. m. ob 18. v faniškanski dvorani, kjer bo urizoval Delavski prosvetni krožek Rosovo igro pod gornjim naslovom.

u— **Vpisovanje dijakov srednjih meščanskih in ljudskih šol v »Korpektorij«** bo dnevno od 15. t. m. Vabijo se predvsem dijaki, ki žele nadoknaditi snov preteklega šolskega leta in se dobro pripraviti za naslednji razred. Informacije: Mestni trg 17-1.

u— **Dan za dnem izginjajo kolesa.** Od kar je zopet dovoljena vožnja s kolesi, skoraj ne mine dan, da ne bi policijska uprava prejela prijave o tatvini kakšnega kolesa. Kaže, da so lastniki koles v skrbi za svoja vozila precej površni in lahkomiselni, tatovi pa dovolj premeteni in drzni. Dne 1. t. m. je neznanec na Sv. Jakoba trgu odpeljal kolo, ki je bilo last Mestnega poglavarstva v Ljubljani. Kolo je moško, črnopleskano s tov. 320.697 in evid. št. 206.382. Dne 4. t. m. je izginilo na dvorišču v Postojnski ulici št. 72a kolo Ignaca Semrova. Kolo je moško, črno pleskano, znamke »Preciosa« s tov. št. 98.756 in evid. št. 11.724. Vredno je 5000 lir. Naslednjega dne je bilo ukraden v Kolesijski ul. 23 kolo Karola Zevnika. Kolo je žensko, modro pleskano z evid. št. 207.133 in je vredno 6000 lir. Tri kolesa so bila ukradena: 6. t. m. Marjanu Dragarju je neznanec storilec odpeljal v Beethovnovi ul. moško, rumeno pleskano kolo znamke »Puch« z evid. št. 230.945, vredno 8000 lir, Karlu Mulcu je bilo ukraden na Miklošičevi cesti moško, sivo pleskano kolo, znamke »Foche« s tov. št. 43.157 in evid. št. 231.556, vredno 8000 lir, Anici Cenčevi pa so odpeljali pred Trgovskim domom žensko, rdeče pleskano kolo, znamke »Lorde« s tov. št. 1488.276 in evid. št. vredno 1200 lir. Dne 8. t. m. pa je prijavil Franc Lombar, da mu je bilo ukraden na Dolenjski cesti moško kolo znamke »Torpedo« z evid. št. 6049 in vredno 5000 lir.

u— **Policijska stražnica na Grosupljem** je 3. avgusta zaplenila moško, svetlo zeleno pleskano kolo, znamke »Prestor« s tov. št. 685.221, ki je bilo verjetno ukraden. Lastnik naj se zgleda na omenjeni stražnici ali pa na upravi policije v Ljubljani, soba št. 13-III z dokazili, nakar mu bo kolo vrnjeno.

u— **Formicot pastile** za dezinfekcijo ust in grla dobite v lekarnah.

Še večja volila

† Josipa Olupa za reveže

Včeraj smo poročali, da je najstarejši sin pok. Josipa Olupa v imenu družine izročil za opravljanje županiških poslov pooblaščenemu generalnemu tajniku g. Francu Jančigaju 10.000 lir kot volilo za mest. reवेže. Posebno smo predstavnik družine pohvalili, ker je tako naglo to znatno vsoto izročil svojemu namenu.

Tola svoje poročilo moramo izpolniti, da ta vsota pomeni samo prvi obrok in le majhen del zares velike vsote, ki je po kojni dobrotnik v svoji oporoki volil za dobre namene. Samo za mestne reveže je določil nad 30.000 lir, poleg te lepe vsote pa še 300 obkolic za revne mestne otroke. Teh 300 obkolic lahko računamo med največje socialne akcije našega mesta, saj ne poznamo nobenega zasebnika, ki bi hkrati obkolic 300 otrok.

Razen tega je pa pokojni poštrovani ljubljanski mešan v svoji oporoki podaril Vincencijevi družbi pri Sv. Jakobu, zavetišču v Zelenci jami, Lichtenovnem zavodu in Marjanišču skupno vsoto nad 57.000 lir, seveda vse za lajšanje bole.

Plemeniti dobrotnik pa v svoji poslednji volji pripominja, naj se njegove podpore razdele res takim, ki so podpore potrebni in tudi vredni.

se zaliv Jammerbugten najgloblje zarez v kopno — sem opisal v romanu »Zmaga Klavs Bjerga«. Kot trinajstletni deček sem se pokvaril v bedirih in sem moral šest let hoditi po bergah; šele tedaj, ko sem se kot dvajsetleten mladenec naučil voziti s kolesom, se mi je nekoliko obrnilo na bolje.

V času dolge bolezni sem spisal svoj prvi roman. Mi na sipinah smo bili takoj siromašni, da si niti nismo mogli kupiti dovolj papirja. Prinašali so mi ga možje šolski tovarši, da sem imel na čem pisati. Roman je bil pretrgan na najbolj napetih mestih, ker mi je zmanjkalo papirja. Dečki so prihajali k nam vedno samo ob nedeljah in tedaj sem jim, ležeč na postelji, prebral to, kar sem spisal čez teden. Prav dobro se še spominjam zadnje otožne nedelje, ko smo se spet sešli in so mi morali dečki drug za drugim priznati, da so izčrpane prav vse možnosti, kako priti do papirja.

Nato sem jel zlagati nabožne pesmi, kajti zanje ni bilo treba toliko papirja. Iz tega časa še hranim neko pesmarico, ki je bila decela pripravljena za tisk. V nji je petdeset duhovnih pesmi in na koncu kazalo. Vsekako je to najslabši plagiat, kar jih je bilo kdaj napisanih, toda namen je bil dober.

Dali so me v uk za čevljarja. Ko sem se izučil, sem bil izprva brez dela, nato pa sem že kot sedemnajstletni mojster odprl majhno čevljarstvo delavnico v kraju med Lökkenom in Hjöringom. Tu sem ostal petnajst let. Boje, zmage in poraze tega časa sem opisal v romanu »V življenje«, ki je izšel l. 1938.

Od zgodnje mladosti me je navdajalo hrepenenje po čitanju. Vsak kos potiskane papirja, vsako knjigo, vse, kar mi je bilo prišlo do rok, sem prebral, čital znova in še mnogokrat, saj nisem mogel dobiti nič drugega. V siromašnih naselbinah na sipi-

nah niso imeli drugega kakor sveto pismo, pesmarico, nekaj starih postil in zbir priid. Vse to sem z lačno otroško dušo kar požiral. Kot mlad čevljarški mojster v Hjöringum sem prišel v stike z izposojevalnico knjig in tedaj sem prebral vsak dan ali vsako noč po en roman. Takrat pa so začeli ustanavljati tovarne za obutev in moja mala čevljarica je šla po gobe. Poskusil sem z novim rokodelstvom: popravil sem vozove. Ko mi je bilo dvajset let, sem se oženil in dvanajst let sva z ženo vztrajala kot naseljenca v vasi na vresju, ki smo jo imenovali nekaj iz prezira, nekaj iz sočutja »Rožna vasa«. L. 1919, sem se z rodbino preselil v majhni kraj Vraa v srednjem Vendsysselu. To mestce je kulturno središče rodovitne krajine s premožnim prebivalstvom. Velika Ljudska visoka šola je bila pravi vir duhovne moči, in od tedaj sem črpal nekaj časa z navdušenjem. Postal sem sodelavec krajevnih listov, pisal o nesrečah in nezdodah, o občnih zbiorih, ljudskih shodih in podobno. Vaja, kako opisati kar se da na kratko razna dejstva, mi je z jezikovne strani močno koristila. Bil sem samouk in moja bolezen je zakrivila, da sem le malo časa obiskoval šolo. Nisem niti slutil, da je stavek mogoče razčleniti in da se potemtakem lahko naučim pravilnega pisanja.

L. 1909. v novembru sem spremljal k poslednjemu počitku na pokopališču svojo babico. Ostal sem na sipinah nekaj dni, govoril z znanci in obhodil malone vsa kotičke, koder sem se potikal kot otrok. Na poti domov mi je prineslo doživetje prečudno razpoloženje. Mesečna, vetrovna novembrska noč z mogočnimi oblaki na nebu je bila polna mistike. Medtem ko je kolo šušljalo po peščenih cestah, sem imel svojo »priказ«, namreč prikazen, ki se vsakemu človeku primeri enkrat v življenju in ga kliče k nečemu posebnemu. Skočil sem s

Z Gorenjskega

Ob Vrbskem jezeru so imeli v grajskem hotelu koncert, na katerem je nastopil bolgarski čelist Slavko Popov, katerega je spremljal pri klavirju kapelnik Kurt Reuschel.

Sodni asesor dr. Kurt Weiser je bil premeščen na Jesenice in dodeljen ondodni civilni upravi.

70letna Koroska dela v okviru totalne vojne. Čeovski dnevniki poročajo, da 70letni Amaliji Schweinovi iz Celovca, ki je še tako krepka in zavedna, da se je stavi na razpolago za delo v okviru totalne vojne. Schweinova služi pri družini, ki ima 4 otroke.

Jabolčni izbor za nemške saderejce v bodočnosti. Nemški strokovnjaki za sadje so po temeljitih posvetovanjih dočeli vrste jabolk, ki se pijo poročajo nemškim sadjarjem za gojitve v dobi po sedaj vojni. Za Korosko, Stajersko, Tirolsko in Solnograško priporočajo strokovnjaki posebno naslednje vrste: šampanjsko reneto, rumeni be fleur, jonatan, k. n. a. d. cesarjevi Rudolf, lavantinsko bananovo jabolko, londonki peping, ontaria, berško rožno jabolko, cox orange in cromels. Poleg teh vrst so hvaljevali sorte še: zgodnja Viktorija, zlata parmena, Jakob Lebel, Janecz Grieve, jabolko cesarja Viljama in še nekaj drugih.

Ukradeni krompir je ponjnal za tobak. Pred sodnikom poedincem celovškega sodišča se je moral zagovarjati 43letni b. u. sač Rudolf K. zaradi tatvine. Obtožbenec je nakradel po njih 40 kg zgodnjega krompirja, katerega je pri vojnih ujetnikih skušal zamenjati za cigarete. Sodišče ga je obsodilo na 6 mesecev ječe.

Tatniski delež. 31-letni mehanik Leopold Slanovec iz Košič na Gorenjskem, bivajoč v Beljaku, si je februarja v Trofinu na Spodnjem Stajerskem prilastil kovčeg z obliko in nahrbtnik z moko, čeprav je vedel, da je oboje del tatinskega plena iz nekega vlaka. Pred celovškim sodiščem je bil zdaj obsodjen na 2 leti ječe.

S Stajerskega

70letnica graškega zadravnika. Graški primarij za usesne bolnižni dr. Baucrisse je pred kratkim obhajal 70letnico rojstva. Jubilant je po rodu z Dunaja ter izvaja zdravniško prakso že od leta 1900. v Gradcu ter se je že ponovno izkazal kot strokovnjak za bolezni v nosu, ušesih in grlu. Med svetovno vojno je bil dr. Baucrisse poveljnik lazaretnega vlaka v Gradcu ter vodja oddelkov za usesne bolnižni na vojaških bolnišnicah v Gradcu in Komornu.

Odlikovanje. Z železnim križcem II. razreda sta bila odlikovana grenadir Siegfried Glantsner iz Maribora ter narednik Franc Brandt iz Celja.

Iz sodne službe. Napredoval je za višjega svetnika deželnega sodišča v Gradcu ondodni sodnik dr. Anton Weiss, kateremu je poverjeno tudi nadzorstvo nad pravosodjem v Mariboru.

Trgovine in krčme se ne smejo več zapirati. Državni namestnik za Stajersko je v svojstvu šefa civilne uprave za Spodnje Stajersko izdal odredbo, da se ne smejo več zapirati trgovine in krčme ter se ne bodo izdajala nobena tozadevna dovoljenja več. Doslej je namreč lastnik vsakega obrata lahko zaprl svoje podjetje, če je predložil prošnjo pristojni oblasti.

Zlata poroka. V Voitsbergu sta obhajala zlato poroko zakonca Benedikt in Ana Esh. Zakonca imata dva otroka, izmed katerih se je eden posvetil zdravniškimu poklicu.

V Gradcu so umrli: vdova po dimnikarju Marija Pušenjak, stara 63 let; 64letna profesorjeva vdova Marta Tuškova, 65letni ključavničar Jožef Pirkmajer, pleskar in slikar ter hišni posestnik Stefan Sirotič, žena obratovodje Pavla Palovškova in dr. Anton Skala.

Pridelovalci, ki sadijo tobake rastline v Nemčiji imajo pravico zadržati 25 rastlin za lastno uporabo, ne da bi jim bilo zanje treba plačati predpisane davek.

Nesreča pri stroju za rezanje krme. V Puchbachu na Stajerskem je prišel rudarjev sin Jožef Gerber z roko v stroj za rezanje živinske krme. Stroj mu je zaradi nepravilnosti odrezal dva prsta.

ETERIČNA OLJA ORANŽE,

citrona, bergamotovec. Aromatično sadno testo za pijače in sladolede. Koncentriran izvleček tamarinda. Sladki koren. — Originalni proizvodi.

SANNELLA & RISTUCCIA,

Via Priv. L. Martini, 8 — MILANO - Affori Tel. 691038.

Sodba v razpravi proti 10 železničarjem

Sedem obtožencev so sodniki obsodili na skupno kazen 23 let in 6 mesecev robj, štirje pa so bili oproščeni

Ljubljana, 13. septembra. Včeraj se je nadaljevala razprava posebnega sodišča proti desetorici železničarjev v porotni dvorani. Kakor prvi dan so i prisostvovali le svoji obtožencev ki so napeto pričakovali, kako se bo odločilo usoda njihovih mož oziroma očetov. Razprava se je nadaljevala ob 9.30, ko se je začelo zasliševanje prič. Prvi je bil zaslišan policijski organ, ki je vodil preiskavo, nadalje priče pa so razbremenjevale volovnega preglednika, ki sta ga obremenjevala glavna obtožena, med tem, ko je sam zanikal udeležbo.

Ob pol 11. je bilo dokazovanje zaključeno, besedo je dobil državni tožilec. Podčrtal je težino dejanja obtožencev in predlagal za vse silno ostre kazni. Njegov govor je napravil na poslušalce izreden vtis. Branilci, ki so imeli sprito priznanja obtožencev in sprito dejstva, da se je stvar razpravljala pred posebnim sodiščem, težavno stališče, so se zelo tempo: mentno zavzeli za svoje varovanje. Podčrtali so zlasti vse olajšalje okolnosti in motive, ki so privedli obtožence, doslej nekaznovane

Iz Trsta

Na tržaškem nepremičninskem trgu je bilo sklenjenih v letošnjem avgustu 25 kupčij v skupnem iznosu 1.175.848 lir. V mestnem središču je bilo prodanih 6 nepremičnin za 572.980 lir, v predmestjih pa 19 nepremičnin za 602.868.000 lir.

Mrtvaški zvon. Te dni so umrli v Trstu 72letna Jožefina Godina, 60letni Franc Nardin, 65letna Gizela Marc-Kozel, 62letna Antonija Muslovici-Serbo, 56letni Gvido Golija, 69letna Lucija Sader in 35letni Rudolf Salomon.

Himen. V Trstu so se poročili v zadnjem času delavec Roger Negrini in gospodinja Justina Vadnalj, uradnik Viktor Zasnovič in učiteljica Lucija Miculin, mehanik Marij Ziberna in bolničarka Ada Cevnja, kemik Viljem Marconi in gospodinja Jakona Godnič, uradnik Fabij Gorup in gospodinja Lavra Skomina, stavbni asistent Richard Pizon in gospodinja Ljuba Hektorina, mehanik Nin Cassano in šivilja Zlatica Vidmar, gasilec Albin Lisjak in uradnica Marija Felice, zasebnik Marij Bieker in slikarica Marcela Janšek, agent Robert Tirito in gospodinja Veneranda Iskra, namestnik Anton Beci in gospodinja Alice Dušič, električar Gabrijel Sancin in uradnica Antonija Mavrič.

Ljudsko gibanje v Trstu. Dne 2. septembra je bilo v Trstu 7 rojstev, 14 smrtnih primerov in 7 porok. Dne 3. in 4. septembra pa 16 rojstev in 22 smrtnih primerov.

Iz Gorice

Za 30% višane delavske družinske doklade. S 1. julijem 1944 so bile za 30% zvišane delavske družinske doklade. Delavci z enim otrokom dobe 2.60 lir dnevno, 15.60 tedensko, 67.60 mesečno. Z dvema ali tremi otroci 3.65 lir dnevno, 21.90 tedensko, 94.90 mesečno. S 4 ali več otroci 4.65 lir, 27.90, 120.90 lir. Z ženo 4 lire, 24 in 104. S starši ali drugimi sorodniki 2.35 za vsako osebo, 14.10 tedensko, 61.10 mesečno. Uradniki z enim otrokom 4. 24. 104. Z dvema ali tremi otroci 5.35, 32.10, 139.10. S 4 ali več otroci po 6.35, 38.10, 165.10. Z ženo 5.70, 34.20, 148.20. S starši ali drugimi sorodniki 3.75, 22.50, 97.50.

Razdeljevanje krompirja, jajc, sira in soli. Pokrajinski prehranjevalni oddelek v Gorici poroča, da se razdeljuje krompir po 2 kg na osebo, na odrezek 19. goriske živilske nakaznice. Cena 3.70 kg. Jajca se dobijo na predpisani odrezek po 7 lir. Potrošniki prejmejo tudi sir po 200 gramov na osebo, Cena 27 lir kg. Za drugo polmesečje prejmejo potrošniki po 100 gramov soli, Cena 1.80 lir kg.

Ljudsko gibanje v Gorici. Pretekli teden je bilo v Gorici 16 rojstev, 10 smrtnih primerov in 3 poroke. Dne 9. septembra 4 rojstva in 2 smrtna primera.

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Gorici 79letni dimnikar Anton Persič, 35letna modistka Jolanda Pecorari, 78letna kmetica Terezija Žižmond-Brankovič, 67letni kmetovalec Valentin Marvin, 77letni poljedelec Franc Tronkar, 65letni trgovec Rudolf Mišev, 34letna Albina Brezovec in 70letni upokojenec Jožef Struželj.

Himen. Te dni so se poročili v Gorici delavec Emil Regent in gospodinja Dragica Spacalova, tehnični uradnik Alferij Blazica in uradnica Evgenija Gravnar, mehanik Franc Petralja in delavka Zofija Ferfolja.

Ijal sem pa nekaj časa tudi še šofersko službo.

L. 1922. je izšla »žena Nielsa Hald«, roman, v katerem sem nadaljeval zgodbo svojega prvega romana o kmetu Haldu.

Vojna s svojo spekulantsko vročnico je bila krivda, da so premožni ljudje zaničevali delo in videli v njem sramoto. Moj odgovor je bil v tem, da sem se znova polotil romana o Klavsu Bjergu in Bodili, dveh zvestih izposojevalnih dela. Trikrat sem ta roman predelal do temeljev. Sedmi rokopis je bil natiskan l. 1923. Ta knjiga je izšla doslej v šestih jezikih in v nakladi več kakor sto tisoč izvodov.

Trilogijo o Nielsu Haldu sem dovršil leta 1924. z »Domovino Nielsa Halda«. Del zgodovine lastnega rodu sem opisal v treh knjigah o Pavlu Damu. V letih 1925—27 so izšle: »Mladost Pavla Dama«, »Boji Pavla Dama« in »Zmaga Pavla Dama«.

L. 1928. sem se preselil v Blokhus, še manjšo ribiško naselbino ob Jammerbugtskem zalivu. Zdalj sem se končno vrnil v obrežni kraj svojih otroških let. Živim na posestvu, kjer je nekoč bival okrožni župan in sodnik Niels Kramp, ki ga omenjam v »Zmaga Klavs Bjerga«. Tu ob velikem morju se počutim doma.

Na gruntu okrajnega župana, imenovanem Kancelligaarden, sem zasnoval serijo romanov o »Ljudih ob velikih močvirjih«. V njih podajam prerez življenja vendelskih ljudi. Vendelci so posebna rasa med Danci; ohranili so mnogo od svoje stare, povsem nordijske čudi. To se kaže na pr. v tem, da so sila nezaupljivi nasproti vsem novotarijam, a če se jih oprimejo, tedaj se jih drže z vsemi čuti in močmi. Pri njih je opaziti dobršno mero zvestobe do prijateljev in veliko starinskega gostoljubja, pa tudi tako občutljive samozavesti, da je tujec niti razumeti ne more.

družinske očete, do tega, da so zagrešili to kaznivno dejanje.

Okoli 12. se je senat umaknil k posvetovanju, ki je trajalo skoraj do 13.30. Sodniki so spoznali sedem obtožencev za krive, štiri pa so oprostili. Obsojeni so: 34letni železničar premikač Karel Svetek, po rodu iz Siap in stanujoč v Devici Mariji v Polju, na 5 let robj in na izgubo častnih pravic za dobo 5 let, 29letni železničar premikač Janez Krašovec, rojen na Vrhniki in stanujoč v Devici Mariji v Polju, na 6 let robj in trajno izgubo častnih pravic, 30letni železničar Janez Jančar, rojen v Vnanjarju in stanujoč v Vevčah, na 3 leta in 6 mesecev robj in na izgubo častnih pravic za dobo 5 let, 30letni železničar premikač Anton Kregar, rojen v Dobrunjah, na 1 leto in 6 mesecev robj in 3 leta izgube častnih pravic, 47letni železničar kretnik Stefan Levčnik, po rodu iz Besnice in stanujoč v Vevčah, na 1 leto robj in izgubo častnih pravic za dobo 2 let, 38letni železničar kretnik Ivan Prošek iz Zaloga na 3 leta in 6 mesecev robj in izgubo častnih pravic za dobo 3 let in 33letni železničar premikač Jože Lampič, po rodu iz Podmolkna, na 3 leta in 6 mesecev robj in na izgubo častnih pravic za dobo 5 let. Vsi imenovani so obsojeni tudi na izgubo državne službe.

Drugi obtoženci so bili oproščeni delno, ker je bil podan utemeljen dvom, delno, ker so sodniki ugotovili, da njihova dejanja niso kaznivna. Kazni — skupno so bili obtoženci obsojeni na 23 let in 6 mesecev robj — spadajo med najostreje, kar so jih naša sodišča izreкла zadnja leta.

Beleznica

KOLEDAR

Četrtek, 14. septembra: Povišanje sv. Križa.

DANASNJE PREDSTAVE

Kino Matica: Obtožujem.
Kino Sloga: Njegov sin.
Kino Union: Naj živi ljubezen!

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Ciril Metodova ul. 43, Trnkovo ded., Mestni trg 4, Ustar, Se-lenburgova ulica 7.

ZATEMNITEV

Je strogo obvezna od 20.30 do 5.30 ure.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

Sobota, 16. septembra ob 18.: Matiček se ženi, Izven.

Nedelja, 17. septembra ob 18.: Dona Diana, Izven.

Abonma za novo gledališko sezono. Te dni bo Uprava Državnih gledališč v Ljubljani razpisala abonma za novo sezono 1944-45. Za abonente bo v prihodnji sezoni uprizorila Opera 16 predstav, Drama 13. Redi abonmaj

Na Birmo ali na Filipine?

Ugibanja pred novim viharjem na Tihem oceanu

Na daljnem vojnem področju Tihga oceana je nastopil dozdnevni mir, piše poročevalec. »Neues Wiener Tagblatt« iz Berlina. Vsaka taka tišina pa je doslej samo slepilo. Nobene-ga dvoma ni, da pomeni ta mir tisto pred viharjem. Tudi Japonci razlagajo trenutno mirovanje v tem smislu. In kakor stvari stojijo, ni mogoče povedati, kje se bo sprožila nevihta. V osrednjem Pacifiku je potihnila borba za Marjanske otoke. Nobenih znakov ni, ki bi kazali, da se bo vojna nanovo razplamela z napadom na Boninske otoke. Očividno so zemljepisne okoliščine, ki zabranjujejo Američanom, da bi začeli tamkaj kakšno večjo akcijo n. pr. kakor na Saipanu. Od 2600 km. kolikor znaša razdalja med Boninskim otokom in Japonijo, ne bo Amerika nič pridobila na skrajšanju poti, če napada Japonsko s Saipana ali pa z Boninskih otokov. Vsi ti otoki imajo namreč pomen edinega kot izhodišča za napade na matično deželo.

Upravičeno, pravijo Japonci, je treba računati, da se bo ameriška ofenziva proti Japonski kmalu nadaljevala.

Ameriški premiki, kakor jih je opaziti na zapadu Nove Gvineje ter na zapadnem delu osrednjega Pacifika, so lahko mišljeni samo kot akcija proti Filipinom. Za direktni napad proti Filipinskemu otoku pa ne prihajajo v poštev niti Marjani, niti Karolin. Sunk je teh smeri zahteva v mnogo večji meri nadzor nad Palauskimi otoki, katere so doslej Američani nadlegovali le z manjšimi napadi iz zraka. Operacije Mc. Arthurja, ki se odigravajo precej neopazno na severozahodni konici Nove Gvineje, dobe svoj pomen šele, če jih motrimo z zrelšča sunka proti južnemu Filipinskemu otoku Mindanao. Tam v bližini ležijo tudi Moluki. Dokler so ti v japonskih rokah, učinkujejo kot zavora na poti proti Filipinom. Vsak napad proti Filipinom zahteva, da se napadalec pred tem polasti otoške verige na Molukih.

Če je japonsko pričakovanje ameriškega napada na skupino Filipinskega otočja točno, bi pomenilo to popolnoma novo razdobje v pacifiški vojni.

Saj gre v tem primeru za večji prostor, na katerem pa imajo seveda tudi Japonci mnogo večje in močnejše posadke kakor so z njimi razpolagali na tihomorskih otokih. Poleg tega ne smemo pozabiti, da so japonske posadke na Filipinih ojačene tudi z oddelki domačinov. Nakopičenje ameriških čet na kakršnekoli otoku tega odseka se ne da izvršiti na podoben način kakor na drugih otokih. Tudi ni mogoče odrezati japonskih preskrbovalnih zvez, kakor se je to že ponovno zgodilo pri Malih Antilih. Na Filipinih bi bila japonska obramba v primeru napada navezana na preskrbo iz lastnega zaledja, to se pravi bila bi neodvisna od prevozov čez morje. Na Filipinih je dovolj vsega, kar potrebuje posadka za obrambo. Zaloge so povsod na mestu in Japonska je v zadnjih letih nedvomno poskrbela za to, da so skladišča polna vseh potrebščin. Filipini so eno najbogatejših otokov na svetu. Vsa ta dejstva pomenijo za Američane veliko pomankljivost, vsaj za primer, če hočejo nadaljevati svoje ofenzivne operacije.

Lahko pa se zgodi tudi nekaj drugega; namreč to, da bodo začeli An-

gloameričani akcijo nekje drugje, namreč v Birmi.

Kar se je tam zgodilo v letošnjem letu, se je odigralo pod angleškim vodstvom ter bi se bilo kmalu izobčilo v katastrofo — če ne bi bil pravočasno nastopil monsun, ki je preprečil nadaljevanje vojnih operacij. V Arakanu in Malipuru so bili Britanci hudo tepeni in njihove izgube so bile tako velike, da se dajo jedva popraviti. Edina aktivna postavka v so-vražnem vojnem vodstvu je bila borba v Se-verni Birmi. Tam so se spustili padalci, najprej pod vodstvom padlega Angleža Wingateja, potem pa pod Američanom Stilwellom ter se jim je posrečilo zasesti Mitkino. Ta načrt je važen zaradi tega, ker vodi cesta iz Leda v Severni Indiji preko Mitkine v Paosan in od tam dalje po birmanski cesti. V Čungkingu že dolgo čakajo, da bi mogli začeti uporabljati to cesto. Zgraditelj ceste na Aljaski, pionirski general Smith je z deset in deset tisoč delavcev že dolgo na poslu, da bi s stroji in človeškimi rokami uredil prekomorsko pot, katere je kitajskemu maršalu Čangkaikju nujno potrebna že od aprila meseca letošnjega leta.

Stillwell, ki se je v dolini Hukon-ga spustil proti Mitkini ter sunil proti Mogaungu, se pač lahko smatra za voditelja bodoče ofenzive.

Seveda šele potem, ko bo doba monsunu v oktobru pri kraju. Primeri pa se lahko tudi, da bo sunil Stillwell proti jugu v osrčje osrednje Birme. Seveda ne bodo Američani začeli tega podjetja brez poročila, da ne bodo povzeli istočasno na obročju južne Birme izkrcanj, kakor so se Mountbatenu letos spomlad pri Arakanu ponosrečila. Stilwellove zahteve gredo za enkrat za tem, da se izkrcanje izvrši v bližini Ranguna, za kar pa so potrebne množine ladij. Indijska mornarica Angleje je navzlic ojačenju za takšno akcijo prešibka. Čeprav govore, da razpolaga s 16 bojnimi ladjami, tudi to število nikakor ne bo zadostalo.

Burgundska vrata

V nemških vojnih poročilih se zadnje čase večkrat omenjajo Burgundska vrata, posebno v zvezi z bojiščem v severovzhodni Franciji. Burgundska vrata leže v bližini Belforta, utrjenega oporišča nemške vojske.

V »Belfortski luknji«, kakor imenujejo Francozi ta kraj, ki je 330 m nad morjem, leži evropska glavna razvodnica med Atlantikom in Sredozemskim morjem. Proti jugu ubira svojo pot reka Rodan, proti severu pa tečeeta Ren in Moza.

Moderna prometna tehnika je s svojimi sredstvi pripomogla k temu, da je ta vdrtina postala nekakšen zvezni most med vzhodom in zapadom. Železnica drži od tod proti Müllhausenu in vso mimo zaslanjano-ga Altkircha ob močno utrjenem Belfortu. Tu v bližini leži prekop, ki veže Ren in Rodan, prekop, ki je bil izročen prometu že pred 110 leti. Tod mimo vodi 320 km dolga pot, ki na jako svojstven način veže Severno in Sredozemsko morje.

Ta cesta je že iz starih časov nadvse važna pot narodov in vojsk, ki pa ni vedno pomenila za prehodnike mostu, ampak tudi gotovo bariero. Na zapadni strani stoji Francozi s trdnjavijskim mestom Belfortom vhod v Burgundijo. Na drugi strani pa se odpira razgled v nižino Rena.

Odkar je Karel Pogumni v bitkah s švicarskimi kmeti izginil z zgodovinskega poročila teh krajev, so butali valovi ob ta prehodna vrata vedno le z zapadne strani. Nešteto krat so se v Alzaciji med tihimi vinskih gorami oglašali zvonoji, ki so bili plat zvona. Stara mestna vrata, jezovi in nasipi niso bili zgolj v zunanji okras krajev, ki so ležali v bližini nemške države meje. Vse te ovire so pomagale prebivalstvu proti napadom plenilcev in roparjev, ki so često prihajali iz bogatih in lepih dežel. Posebno krvavi dnevi so bili 1. 1635. ko se je odpravilo na pot 40.000 iz francoske vojaške službe odpuščenih vojakov ter so udri v Alzacijo in jo oplenili. Še danes živijo spomini na tiste burne dni

Namen in smisel umika na zapadu

Na francosko-belgijskem področju se nadaljujejo umiki nemških čet. Sovražnik z naglo pritiska za njimi, da bi motil red in načrtno premikalne operacije. Kakor se sedaj razločno vidi, je sovražnik položil težišče svojega zasledovanja v tri smeri:

Prvi sunek ima svojo osnovo v prostoru severozahodno od Arrasa. Prvotno so zav-zemniki nameravali, da pošljejo tu delujoče kanadske čete po črti Abbeville—Arras proti severu do Rokavskega preliva. Kanadčani pa so zadeli med rekama Authie

Kombinirane operacije z morja in kopnega pri Rangunu pa bi prisilile Japonce, da tudi oni nastopijo z mornariškimi silami, ki se opirajo na Sonan, bivši Singapur. Vsako večje izkrcanje Britancev se lahko namreč izvrši samo iz smeri pri Cejlonu, za kar pa je potrebna precej dolga pot. V obeh primerih možnega napada na Filipine kakor tudi na Birmo imajo nasprotniki Japonske pred seboj precej težke naloge, ki jih bodo le s skrajnim napo-rom obvladali.

Drugi zavezniški sunek se razvija iz pro-ktora med Laonom in Rethelom, predvsem v severovzhodni smeri proti področju med Charlevillom in Sedanom na zapadnih ob-ronkih Ardenov. Tu zadržujejo zavezniške takisto učinkovite nemške zapore. Sovraž-nikovi sunki imajo med drugim očito tak-tično nalogo, da zavarujejo zavezniški su-nek v severni Belgiji pred nemškimi proti-napadi z juga.

Tretje težišče je vdorni prostor ob Mozi, odkoder tiplje sovražnik v Lorensko kotli-no ter je pri Longwyju, Pont-a-Moussonu in Toulu zadel na silovito nemško obrambo.

Bistveni znak sedanega položaja je te-daj v tem, da nemško vojni vodstvo v Franciji in Belgiji še vedno izvaja velik in obsežen umik, ki se izvršuje pod zaščito močnih nemških zapor. Te operacije izvaja-jou nemške zadnje čete po načrtu in v po-polnem redu. Vesti o izpraznitvi raznih mest in področij v Franciji in Belgiji, ki so po-stala nemškemu narodu že v prvi svetovni vojni naravnost posvečeni kraji nemškega junaštva, označujejo sedanji dramatični vo-jaki položaj. Bilo bi pa napadno sklepati iz teh vesti, da sovražnik morda kos za kosom ruši nemško fronto in goni nemške čete nazaj. Res je nasprotno, da je nemško vojni vodstvo sklenilo velikopotezen umik, ki služi le temu namenu, da se nemška vojska postavi k odporu na točno določenem ozemlju, na novih črtah odpora. Te črte bodo postale zbirališče za umikajoče se frontne čete in za novo privedene rezervne oddelke ter bodo tako predstavljale višek odločnega nemškega odpora.

Samo po sebi se razume, da je odločitev za ta umik izsilila sedanja materialna pre-moč zaveznikov. Prostovoljen ta umik ni, pač pa se je nemškemu vodstvu posrečilo, da je tudi v sedanjih zamotanih razmerah obdržalo svobodo odločanja in sovražniku

onemogočilo, da bi bil raztrgal nemško obrambno fronto na zapadu. Ko nemško vodstvo izvaja ta umik, se poslužuje ugod-nosti notranje linije. Ozemlja za obrambo postajajo manjša, obrambna moč, ki je na razpolago, postaja gostejša in jačja, volja za odločno obrambo pa postaja s približevan-jem sovražnika nemškimi državnim me-jam krepkejša. Za tem umikalnim pokre-tom se skriva velikopotezen načrt, ki bo ob ugodnih zaključnih pogojih postavil ce-lotno nemško obrambno silo na ugodne po-ložaje.

Odmikalni pokreti, ki jih sedaj nemške čete izvršujejo na zapadu in ki so jih že pred nedavnim časom izvršile na vzhodu in jugu, imajo važen pomen tudi v političnem oziru. Nemška obrambna sila je doslej sta-la v službi obrambe celotnega evropskega prostora, čegar narodi so bili po večini za-vezniki Nemčije. Del slednjih je podlegel se-danji težki živčni preizkušnji ter obrnil hrbet zvezi, nadejajoč se, da se bo s tem boljševozmur nekoliko prikupil. Te nade pa so se izkazale za prazne in je stvar doti-nih narodov, da nosijo posledice svojih od-ločitev. Na drugi strani je sedaj nemške-mu vodstvu mogoče, da se z ostalimi zve-stimi zavezniki omeji na obrambo osrčja Evrope. S tem bodo proste znatne sile za neposredno obrambno nalogo, ki so bile do-slej raztrošene po obsežnem prostoru.

Gotovo se je s tem vojna približala Nem-čiji, toda v enaki meri so se zvišale obram-bne možnosti, obrambna sila ter obrambna volja. Dogodki na fronti in v politiki se ne smejo presojati vsak zase. Treba jih je uvrstiti v splošno presojo, ki pa je odvisna od cele vrste čimteljev, ki se iz razlogov vojaških in političnih tajnosti seveda ne morejo javno razpravljati. Njihova učinko-vitost pa je s tem precej večja nego manjša.

(»Neues Wiener Tagblatt«)

Osuševanje Mačve ob Savi

Pamir, ki vozi dnevno od Šabca po Savi proti Beogradu, je nabit s potniki in tovari. To vozilo je edino, ki oskrbuje promet med srbsko prestolnico in okrožnim mestom se-verozahodne Srbije. Mačva pa je ena najro-dovitnejših srbskih pokrajin, ki zaradi svoje plodovitosti presega krajevni pomen. Ze v dobi mira je oddoljilo mnogo sadja, povrt-ne in zelenjave v Beograd, ki danes še bolj poželjivo čaka na dovze iz Šabca.

Šabac, ki so mu v prvi svetovni vojni rekli grški Verdun, je srce največje ravnine na ozemlju stare Srbije. To ozemlje obsega 450 četvrtinskih kilometrov površine ter ga omejuje na zapadu Drina, ki se izteka v Savo, dočim tvorijo mejo na severu in vzhodu Sava sama. Mačva je bila že Srbiji pred prvo svetovno vojno najrodovitnejša pokrajina, ki je malo zadržala za rodovitnostjo Banata. Če pa Mačva ne doseže Banata v pogledu plodovitosti, so vzrok temu samo poplave, kateri je podvržena ta dežela. Kadar narastejo vode Save in Drine ter se napolnijo potoki in pod-zemske votline, takrat zavladajo na Mačvan-skem ozemlju veliki jadi.

Ze v bivši jugoslovanski državi so spoznali zlo, ki pesti Mačvo ter so zaradi tega skle-nili, da se dežela popravi z melioracijskimi deli. V tehničnem pogledu bi se bila dala ta naloga lepo izvršiti, napaka pa je bila v tem, da je bilo pri melioracijskih delih premalo si-stematike. Zgradili so nekaj varovalnih jezov in prekopov, toda ker so bila vsa ta dela v zasebnih rokah, niso mogla doseči pravega uspeha. Za osuševanja mačvanskega močvirja je bilo namreč na razpolago samo 50 milio-nov dinarjev, za dela, ki bi se bila morala izvršiti, pa bi bila potrebna cela milijarda di-narjev. In tako je Mačva živela ob svoji stari revščini. Napravilo se je pač nekaj, toda nikoli ne vse. Namesto da bi zemljo iztrgali vodi, so jo prepuščali njenemu plenu. Samo velika investicija je bila v stanu rešiti to vpraša-nje. Ker pa investicije ni bilo v zadostni meri, so vsi načrti propadali.

Začetek osuševanja del so zgradili vzdolž nabrežja Save 57 km dolg jez, nekakšen branik proti naravnim vodam Save. Na ta način je bil vsaj del dežele zavarovan pred ne-varnostmi voda. Poleg tega so izkopali 81 km prekopov, v katere so izteka voda, ki prihaja

s sosednjih gorskih obronkov. Navzlic tem ukrepom pa ni mogoče govoriti o kakšnem velikopoteznem omrežju kanalov. Še približno 8.000 ha najrodovitnejše zemlje leži še danes na močvirnatih tleh. Kakšnih 15.000 ha pa je neprestano izpostavljenih nevarnostim poplav. Seveda zaradi tega zemlja ne more roditi vsega in toliko, kolikor bi lahko rodila v nor-malnih časih ob primernem oskrbovanju.

Leta 1941. je nastal v osuševalnih delih na ozemlju Mačve preobrat. Srbska država je tedaj prevzela Mačvo v program javnih del in nemške oblasti so spoznale, da osuševanje Mačve ne sme ostati zadeva zasebnikov, mar-več skrb države. Tako so tudi nemški strokovnjaki pregledali melioracijski načrt in srbska država je načrt odobrila, dala na razpo-lago prvi obrok za osuševanje v znesku 40 mi-lionov dinarjev ter uredila posebno delovno službo po nemškem zgledu. Zaradi pomanka-nja stavbenega materiala ni bilo mogoče nove-ga načrta doslej izvršiti v celoti. Vendar se lahko reče, da so osuševalna dela v primeri s tem, kar je bilo storjenega v prejšnjih časih, lepo napredovala. Še vedno se izgrajuje omrežje prekopov, ki bodo, kadar bodo dovr-šeni, nudili popolno varnost za celotno popla-vano področje ozemlje. Zgrajenih je bilo tudi mnogo novih jezov, več novih lesenih mostov in drugih naprav. Doslej je v pogonu tudi prva postaja črpalke, dočim bodo ostale po-staje, na katerih so predvidene črpalke, ure-jene po koncu sedanje vojne. V teku zadnjih treh let so z melioracijskimi deli iztrgali obla-sti vod kakšnih 8.000 ha plodne zemlje. Na tem ozemlju uspeva danes bujna pšenica in koruza.

Na novo pridobljenem ozemlju uspevajo poleg pšenice in koruze tudi razne vrste sadja in povrtine. Mačva ima poleg tega vse pogo-je za uspešno svinjerejo, kajti njena zemlja nudi velike možnosti za posevke oljčar. Seveda kmetje v Mačvi, ki vidijo dosežene uspehe osuševanja dežele, prav radi oddajo presežke svojih pridelkov državi. Mačva nazorno kaže, kako je treba v Srbiji osuševati zemljo, da se pridobijo nova zemljišča, ki bodo pripomogla k blaginji srbskega kmeta v bodočnosti.

Zatemnitev od 20.30 do 5.30

Križanka št. 67

1	2	3	4		5	6	7	8	9	10		11	12	13	14
	15				16			17				18	19		
20					21			22				23	24	25	26
27			28				29					30		31	32
			33				34	35				36		37	38
39							40							41	
			42				43					44		45	
48	49	50	51		52			53				54	55	56	57
58		59	60				61					62	63		64
		65	66	67			68					69		70	
71					72			73						74	

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. del obleke, 5. krik, vpitje, 8. del posade, 11. zahod, konec, propad, 15. oblačina potreboščina, 16. vas v Slovenskih gorah, 19. pradijska kma, 20. katica za jeseňsko industrijsko podjetje, 21. talent, nadarjenost, 22. brez volje do dela, 23. do-ba, razdobje, 25. mesto na Češkem (fon.), 27. vzklík, 28. gozdar, 30. začetek tekni-ovanja, 32. italijanski spolnik, 33. grška črka, 34. vzklík, 36. veznik, 37. ploskovna mera, 39. morski pojav, 40. usmrtili, »zeti življenje, 41. gospodarsko posloplje, 42. vez-nik, 44. nada, hrepenenje, 45. egipčansko božanstvo, 47. začetek abecede, 48. predlog, 50. prazen, pomešan z vodo, 54. označba prepovedi, 57. osebno povratni zaimék, 58. del glave, 60. hrana, živilo, 61. domača ple-menska žival, 63. nebesni pojav, 64. orožje rastline, 65. osebni praznik, 67. država v Ameriki, 70. metuljčnica, 71. silen, jak, 72. del glave, 73. reka na Angleškem, 74. zdravi-lilišče v Slavoniji.

Navpično: 2. izdelek iz moka, 3. velika posoda, 4. igralna karta, 5. prepričanje, na-ziranje, 6. znak za kemično prvino, 7. kos lesa, 8. katica za evropsko valutno enoto, 10. yinski kis, 12. simbolična označba za

začetek in konec, 13. nem, brez glasu, 14. mesto ob Oki, 16. dvrvarjevo orodje, 17. do-ba, stoletje, 18. država v Aziji, 20. promet-no sredstvo, 21. predlog, 24. okrajsan po-redni veznik, 26. prazen, puhel, vsakdanji, 28. zvit, premeten, 29. pripadnik evropskega naroda, 30. zif duh, 31. skupno ime za pripadnika uralskoaltajskih plemen, 33. del živalskega telesa, 35. poziv k skoku, 36. svečana gostinja, 38. otok na Jadranu, 43. angleški minister, 46. ribje jajce, 49. okrajsano moško ime, 51. vzklík, 52. samo-ta, 53. si ga vsi želimo, 55. nedotačljiv, va-ren, 56. okrajsan podredni veznik, 57. pre-bivalci Balkana, 59. gora na Spodnjem Stajerskem, 61. pevski glas, 62. tatarski poglavar, 64. orožje, 66. francoski predlog, 68. podredni veznik, 69. znak za kemično prvino, 70. oblika pomožnega glagola.

Rešitev križanke št. 66

Vodoravno: 1. Pust, 5. Kalk, 9. Abel, 10. osel, 11. rima, 12. suho, 13. atek, 14. trap, 15. Eros, 19. osat, 22. lipa, 23. vi-na, 24. mrav, 25. Brač, 26. žarek.

Navpično: 1. paralelno, 2. ubit, 3. seme, 4. tlak, 5. kost, 6. Asur, 7. leha, 8. klopotaca, 16. rir, 17. opaž, 18. Sava, 19. ovbe, 20. Sirk, 21. Ana.

Gospod Škrebeltj pripoveduje:

Zamenjave

Znorel sem od veselja, ko sem zvedel, da smem spet svoje suhe krače premikati na kolesu.

Kakor bog slabih vetrov sem divjal po mestnih ulicah. Psom sem postal strah, šiba božja pešcem in bavbav razposajenim otrokom:

»Če ne boš priden, te takoj postavim na cesto, da te povozi gospod Škrebeltj!«

Kasta zavrženih pešcev je metala kame-nje za mano, me preklinjala in mi »nare-dila«, da sem padel in si zlomil levo in tri »rebre« . Dobil sem pleuritisa — ali vnetje rebre mrene, kakor pravimo plebejci — in dodatno živlisko karto za mašobe.

Kmalu sem se zllazil in tako srečno po-pravil, da sem že lahko ženo sodniškega ekskutorja povozil.

Gospod Koren je mrk, vase zaprt človek, ki se nikdar ne zasmee. Niti takrat ne, ka-dar priplel uradni listek na pohištvo.

Zdaj sem vedel, da ne bo milosti, ka-dar ga uradna pot spet pripelje v moje ne-gostoljubno stanovanje.

Iz previdnosti sem dal v dnevnik oglas in zamenjal kolo za nadušljive »frmonke« . In staro oguljeno otomano. Z večnim škri-panjem sem hotel pregnati miši, ki hodijo obgrizovat moje makarone. Strogi hišni go-spodar pa žal nima smisla za tako godbo.

»Harmonika — ali pa vi... iz hiše!« je zapretil.

In tako sem zamenjal »frmonke« za sta-

rega, kilometer dolgega jazbečarja. Kras-na živalca, da bi ga človek gledal dan in noč!

Ob lepih, tihih večerih sva se sprehajala ob reki, najrajši ob prekopu. Prijazno sem ga ogovarjal in potrpežljivo čakal na nje-govo »drafusovo aferco«. Pa pride nekoč mimo postaven, čokati človek, pogleda mo-gega kužna in pravi:

»Prodajte mi psa.«

»Kaj mi bo denar!« sem ga zavrnil.

Tedaj je neznanec snel nahrbtnik s ši-rokih pleč, ga postavil na tla in odgnil. Zagledal sem težak, krokodilovi glavi po-doben krojaški likalnik na oglje. Prav o-takem vedno sanjari in sitnari moja žena, kadar mi lika hlače. Tisti večer sem se vrnil domov brez psa.

Prinesel sem pa likalnik.

Črna kuga poberi sleparja!

Ko je žena drugo jutro hotela preizku-siti likalnik, se je odrgla »krokodilova« gornja čeljust in ji tresčala na nogo.

Omedlevica, svetega Vida ples — sodni dan!

Tedaj sem sklenil, da zamenjam ženo.

Poznam ljubko, čednostno, še precej do-bro ohranjeno gospodično.

Panganet Matilda.

Njena gospodinja mi je povedala, da ima »dane« na sodnji.

Mlad lopov ji je izmaknil ročno torbico.

Umihl krač jo mahnem na sodnijo in se vrinem med poslušalce.

Lepo okrogel gospod vodi razpravo.

Na las je podoben nesmrtnemu Napo-leonu.

Trije dolgi prameni angleškega obliza mu krase nos in blede obličje. (Tudi ubo-ga žrtev kolesarske nesreče — kakor sem pozneje izvedel!)

»Pravite, da ste torbico tiščali v naroč-ju.« Izprašuje gospod sodnik.

»Seveda sem jo... tiščala.«

»In je obtoženec sedel zraven vas?«

»Seveda je sedel.«

»V temi?«

»Seveda v temi... Tisti večer ni bilo električnega toka.«

»Pa niste nič čutili njegove nemirne roke?«

»Seveda sem čutila.«

»Pa ga niste počili po parkljih?«

»Nisem.«

»Zakaj ne?«

»Ker sem mislila...«

»Kaj ste mislili? Le ven z besedo, Pan-ganet Matilda! Beseda ni konj!«

»Mislila sem — da ima — poštene na-mene.«

Stenljivo se mi je pred očmi.

Kakor ekikon sem jo ubral iz dvorane. Za vodo sem si pullil lase in se tolkel s pestjo po neumni bledici.

Ha-ha! Pošteno namenil... In jaz, bre-dak, sem bil prepričan, da je Matilda vre-lec vseh čednosti in kreposti, ženski dra-gulj, vreden žrtve zamenjave!

Ozdravljen sem se doma vrgel k zmeč-kanj nogi svoje žene in ji ves skesan po-ljublil rob njenega krila.

SPORT

Nova igrišča in novi prvaki pri teniški sekciji ŽSK Hermes

Ljubljana, 13. sept.

Tretji letošnji teniški turnir na domačih tleh v izvedbi teniške sekcije Hermes, o katerem smo zadnjič pisali na tem mestu pred nekaj dnevi v obliki napovedi otvoritve novih igrišč in vabila na udeležbo, je bil zaključen — in še ne prav do zadnjega — v torek proti večeru. Prirediteljem so deloma nagajale vremenske in druge izredne okoliščine in ker je bila prireditelj boljši manj domača in izrazito klubova zadeva, tudi niso imeli razloga, da bi jo poganjali za vsako ceno in ob vsakem vremenu. (Iz podobnih razlogov smo do zadnje oddločbe — ali vsaj tik do nje — molčali o tem edinem sportnem dogodku zadnjih treh tednov tudi mi. Op. ur.)

Mlada, toda agilna hermezijska teniška sekcija je torej otvorila dve novi letni teniški igrišči ter ob tej priliki priredila klubski teniški turnir, ki je v vseskozi odlično uspel.

Za naslove klubskih prvakov v naslednjih disciplinah: gospodje dame, mladin, gospodje v dvojce in dame in gospodje v dvojce se je prijavilo lepo število tekmovalcev, ki so se od nedelje pa do torka borili za lepe nagrade, ki jih je razpisala teniška sekcija.

V skupini gospodov, kjer je nastopilo 17 gospodov, je bila borba za prva mesta izredno ogorčena. Že predsmotne igre so pokazale, da se bodo razvile ogorčene igre za mesta. Pušenjak je z lahkom premagal svoje prva nasprotnika Kržiž in Szillich, prvega s 6:0 in 6:2, drugega pa 6:1 in 6:2, medtem ko mu je Čebular že nudil več odpora in ga je premagal s 6:3 in 6:4. S to igro si je priboril vstop v finale. Čebular je odpravil svojega mladinskega nasprotnika Suharija s precejšnjo lahkom, Urbanc T. je po zmagi nad Ciglarjem, ki ni bila zanj nikak problem, prišel na tretje mesto. V semifinalu pa je proti Stolarju dobil prvi set precej gladko, drugega izgubil in se potem udal. Tako sta prišla v finale Pušenjak in Stolar. Po ogorčeni in izredno živahni igri je zmagal v treh setih Pušenjak. Rezultat se je glasil: 3:6, 6:2 in 7:5. S tem si je Pušenjak priboril še drugo klubsko prvenstvo.

V tekmovalcu dam je nastopilo 8 dam, ki so se v živahni in napetih igrah borile za zmage. V finale sta prišli gđ. Mlejnikova in Kamenšček. Zmagala je bolj rutinska in mimerja tehnično bolj izpopolnjena Mlejnikova, ki je tako postala prva dama klubskih prvakinja. Rezultat: 4:6, 7:5, 6:3.

V mladinskem tekmovalcu je zmagal, kakor je bilo pričakovati, Lev Čebular, ki je svojega stalnega nasprotnika Suharija pregazil s 6:1 in 6:4. Čebular je z enaki rezultatom porazil prej Stojanoviča, medtem ko je Suharij imel za nasprotnika Tušarja.

V tekmovalcu mešanih parov je zmagal par Kržiž - Pušenjak nad parom gđ. Kamenšček - Stolar po odlični igri in čisto neoporečno s 6:1 in 6:1. V semifinalu sta zmagovalca odpravila par gđ. Mlejnik - Kržiž s 6:1 in 7:5, medtem ko je par Kamenšček - Stolar imel precej posla, da je odpravil par gđ. Pirkmajer - Urbanc T.

Tekmovanje gospodov v dvojce še ni zaključeno. V finalu sta prišla par Szillich - Tušar in Urbanc T. - Stolar.

Ta lepa domača prireditelj, ki ji je prisostvovalo precej ljubiteljev teniške igre, je vseskozi uspešna. Novi klubski prvaki, kakor tudi prvoplasirani, so precej lične nagrade.

V naslednjem bomo podali še pregled zmagovalcev turnirja: gospodje: klubski prvak: Pušenjak Vladimir, drugi: Stolar, tretja: Čebular in Urbanc T. Dame: prvakinja: Mlejnik Metka, druga: Kamenšček Danica, tretja: ga. Kržiž in Mulečeva. Mladina: prvaki: Čebular Lev, drugi: Suharij, tretja: Stojanovič in Tušar. Dame in gospodje v dvojce: prvaki: ga. Kržiž in Pušenjak V. druga: gđ. Kamenšček in Stolar, tretja: gđ. Pirkmajer in gđ. Urbanc T.

Hermesova teniška sekcija ima sedaj štiri igrišča ter s tem vse pogoje, da se bo razvijala ugodno. Novi dve igrišči bosta dalj večjo možnost vežbanja in priprave, da bo sekcija na prihodnjih prvenstvih pokazala še razveseljivejši napredek. Vsekakor pa je delovanje sekcije prineslo v ljubljanski teniški sport nov vzgled in konkurenco, ki je lahko vesela predvsem teniška lirija.

SK Ljubljana vabi delegate medklub-skega turnirskega odbora na sestanek, ki bo drevi v četrtek ob 19. v restavraciji Slamič. Važno za določitev razporeda turnirskih tekem in ostalih podrobnosti.

SD Izток. Prosim, naj pridejo igralci I. moštva zanesljivo na klubski sestanek, ki bo v petek 15. t. m. ob 19. v gostilni Lovšin v Gradišcu. Prosim za točno in polno-številno udeležbo. — Načelnik.

Drobiž po svetu

NEDELJSKI DOGODKI V NEMCIJI

Na sportnem igrišču v Pratu na Dunaju so izvedli v nedeljo klub raznim težavam dvojen nogometni spored, ki ga je gledalo do 7000 ljubiteljev nogometne igre. Znanca enajstotna Wiener AC je premagala novica I. razreda moštvo SK Oberlaas s 4:1, v naslednji tekmi pa je nemški pokalni zmagovalac FC Vienna moral prepustiti zmago Floridsdorfer AC s 3:4. Vienna je igrala samo s 10 igralci in tudi brez več najboljših igralcev. Obsežen nogometni spored na Saškem je prinesel krepak uspeh nemškega prvaka Dresdner SC nad krajevnim nasprotnikom VfB Dresdenom s 13:0 (8:0). Podobno visoke uspehe sta zabeležila: SCOP Chemnitz in BC Hertha nad Preussen Chemnitz s 7:1 in KSG Mittweida nad Viktorijo Eintracht s 13:2. KSG Duisburg je premagal svojega stalnega nasprotnika FC 08 Duisburg, ki je nastopil v več mladini močmi, zelo visoko s 10:0. Hamburško nogometno prvenstvo je bilo v nedeljo otvorjeno s štirimi igrami. Prvak okrožja FCV Hamburg je premagal moštvo LSV Altona po dobri igri s 3:0 (1:0). Bivši prvak Hamburger SV pa je premagal Germanio Kometz s 8:0 (1:0). Tekma po vnanjem poteku ni zadovoljila.

MALI OGLASI

Kdor išče službo, plača za vsako besedo L 0.50, najmanjši znesek za te oglase je L 10.— Za ženske in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 2.—, za vse druge oglase L 1.— za besedo, vendar pa plačajo posredovalci L 1.50 za besedo. Najmanjši iznos za te oglase je L 15.— Za vsak oglas je treba plačati drž. improv. takso L 0.60, za dajanje nastavov ali šifre pa L 3.—

Službe išče

SIVILJA

gre šivat na dom z oseb. bo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod "Sivilja". 23333-1a

GOSPODIČNA

zmožna 5 do 10 tisoč lir kaveje, išče službo. so. barje ali kaj sličnega. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod "Gospodična". 23333-1a

KUHARICA

samoostojna gospodinja. išče mesto pri stari. nem. gospodu ali dveh oseb. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod "Mlada". 23333-1a

POSTREZNIČICA

iz 19. dnevnice iščem proti dobri plači. Vešče kuhinje imajo prednost. Zglasi se na ogl. 8. zvečer. Naslov v ogl. odd. Jutra. 23359-1a

ELEKTROMONTERJA

sprejem takoj v stalno službo. Franko Igit. — elektro-podjetje. Slom. škova ul. 23. 23378-1a

MODISTKO

dobro moč, sprejem takoj. Plača dobro. Sprejem tudi v urah. Gr. den. Jakobina. Dunajska cesta 11. 23387-1a

SIV. POMOCNICA

za večletno prakso, vaje. no samostojnega dela. — sprejem takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 23356-1a

SOBARICO

perfektno k dvema oseb. na ogl. odd. Jutra pod "Sobarico". 23333-1a

MODISTKO

sprejem Salon Stegnar. Stritarjeva ul. 9. 23333-1a

PRAKTIKANTINJO

za pisarno (prednost z znanjem nemščine) takoj sprejem. Naslov v ogl. odd. Jutra. 23397-1a

VAJENKA

za glasbeno stroko takoj sprejem. Pogoje in pogoje daje Lito-grafija Cemažer. Ljubljana, Igrišča 6. 23344-44

INSTRUKTORICO

za nemščino. iščem. Po rube s ceno na oglasni odd. Jutra pod "Instruktorica". 23333-3

UCITELJA

za note, ki hudo igra. kromatično. iščem za na dom. Naslov v ogl. odd. Jutra. 23335-3

KRPAJE NOGAVIC

sprejem na dom. Florjanska 34-1. 23301-3

Prodaj

za večjo postavbo, skora novo in moško črno rdečino sukno, prodam. Matijanova pot 13. Zgodnja šiška. 23340-6

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Velika kriminalna drama iz zdravniškega življenja

Obtožujem

Prvovrstna zasedba: Paul Hartmann, Heldemarie Hathayer in Mathias Wiemann

Predstave ob 16. in 19. uri

KINO SLOGA Telefon 27-30

Prvovrstna, umetniško in igralsko visoka drama

Njegov sin

V glavnih vlogah: Ida Wüst, Otto Wernicke

Predstave ob 16. in 19. uri

KINO UNION Telefon 22-21

Prekrasna glasbena revija carobnega šarma, plesa in ritma, mladostne ljubezni, flirta in opojnega petja

Naj živi ljubezen

Lizzi Waldmüller, Johannes Heesters, Will Dohm, Hilde Seip, Hilde von Stolz, Viktor Aftitsch i. t. d.

Predstave ob 17. in 19.15 uri

KUHINSKE OPRAVE

kompletne, lakor tudi posamezne dele in stoke. Kupite najugodnejše pri mlazarstvu Kržiž. Vrh. nika. Ogled v skladišču Ljubljana, C. ml. Metodova 47b, poleg kavarnar. Majcen. 23747-6

RADIOAPARAT

411 za 3000 lir, prodam. Galjeva 86, od pol 8. ure zvečer naprej. 23793-6

BLAGO

za damski sportni plašč ali kostum in črno blago za obleko, prodam. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 23315-6

PRODAM

2 rabilna smokinja 1 nov mareng, lopič za srednjo postavbo, blago za povrniki s podoplo, blago za temno sivo obleko ter 1 kompletno obleko. Dalmatinska 3. desno. Korošče. 23318-6

BARAKO

prilagojeno tudi za lokal. prodam. Ogled Jutra. 23322-6

PRODAM

po ugodni ceni pisalni stroj znamke Remington model XI, novo mizico za pisalni stroj ter dobro okrajeno sedjo. Pisalno mizo, vse iz drvega lesa. Naslov v ogl. odd. Jutra. Ogled med 8 in 9, in 2. in 3. uro. 2324-6

Lendol

ZA NEGO ZOB

15 m SVILE

sive za podloge in blago za par moških straž. — prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 23357-6

PRODAM

Sivalni stroj Singer, po grezljiv, skoro nov in 4. cenovni radio. Mirje 29. 23360-6

ZIMSKO SUKNO

za 6 do 10 letnega fantka, prodam. Ogled od 9. do 11. ure. Naslov v ogl. odd. Jutra. 23361-6

MOŠKO SUKNO

predvino, črno, zelo dobro ohranjeno za 170 cm visoko postavbo. — prodam. Naprodaj tudi temnosiv jenski plašč. Trnov. Stranaka pot 13. — Vprašati od 13. do 17. 23363-6

DAMSKO KOLO

Brandenburg in moško kolo. Puch, skoraj novi, prodam za skupno ceno 12.000 lir. Ogled med 9. in 12. uro. Naslov v ogl. odd. Jutra. 23364-6

DAMSKO ČEVLJE

Sportne št. 38, rjav boks z nizko peto, skoraj nove, zamenjam za eno par damskih čevljev št. 39 v katerikoli barvi. Naslov v ogl. odd. Jutra. 23365-6

Ležalni stol

je del vašega življenja in zdravlja. Oglejte si ga pri meni. Revnejši bolniki in upokojenci! — prodam. Rudolf Zore. Ljubljana, Gledališka ulica št. 12

Kozo

dobro mlekarico, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 23366-6

KOKLJO

Rodajend pasme s piščincem, prodam skupno s piščincem. Prodajem tudi 3 mesece stare račke. Cesta 800 let Ljublj. št. 58. 23367-6

BLAGO

za zimsko suknjo in blago za črno obleko, 3 moške spalne srajce, 3 moške srajce brez ovratnikov, 6 parov moških bombastnih nošav, dve kaplji eno odela in vati. Zelošmo z. Ziljeto emilijana posteljno in metlino omario. prodam. Vodnikovc 12-1. 23373-6

KISLO ZELJE

novi se zopet dobi. Za ljetna Roman. Sv. Petra c. 81. 23369-6

GLOBOK VOZICEK

lep, sporno naveden, z 40.000 km. Zgleda. Celovška 97-1. 23377-6

PLAŠČ št. 54

balonska svila, in novo žensko rumeno kolo. prodam. Ogled od 14. do 16. ure. Dunajska 37-11. desno. 23372-6

ZIMSKI PLAŠČ

za 10 do 12 letnega fantka, svele barve in golzarice št. 40, prodam. — Blewelsova c. 7-1. levo. Ogled dopoldne. 23374-6

BLAGO

za moško obleko, ugodno prodam ali dam za protivrednost. Kupim par moške nizke čevlje št. 40. Naslov v ogl. odd. Jutra. 23370-6

SPORTNI VOZICEK

skoraj nov, moderen, po zmerni ceni prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 23382-6

1 KOS BLAGA

športnega silvega za pumparice ali dolge blake ter skoraj nove pumparice za srednjo postavbo, ugodno prodam. Modni salon Genica. Puzljeva 15-1. 23353-6

OTROŠKI SEDEŽ

(kolarični) za na damsko kolo ter gume za otroški voziček ter otroške čevljičke, skoraj nove, ugodno prodam. — Modni salon Genica. Puzljeva 15-1. 23354-6

MOŠKO KOLO

nov, sportno, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 23341-6

ČEVLJE

salonarne, rjav semš št. 38, srednja peta, domače delo, skoraj novi, — prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 23343-6

NAPRODAJ

kompletna špecerijka oprava, več ručlov in tr. gornji deli, gramofon v kovčču s ploščami, več električnih rešev, več nočnih čevljev in golzarji, moška košulja, radionapar, več postelj z mazo, Tevovino, Puch. Tržiška c. 71. 23345-6

SIVALNI STROJ

Singer, ameriški okrožni čolnik, prodam. Doljenška 19-1. 23346-6

VEČ STOJAL

za kipe, rabilna stojala za rože in stekleno ter stolov poceni prodam. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 23348-6

DAMSKI KOSTUM

Jenski, v najboljšem stanju in stekleno ter porcelan-ervise prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 23350-6

BLAGO

predvino, najfiniješe, 1. in 2. cenovni sukni ali damski kostumi, tudi za deško obleko. Staro jensko sukno, staro obleko, vse za manjšo postavbo blago za obleko, prodam. Koroški nasip 28 pritičje, levo. 23351-6

TEHNIČNO

Schulz, brezhibno, prodam. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod "Schulz". 23362-6

PRIBOR

rje prost, nov, desertni za 6 oseb ter zjemalke, veliko žlico, vilice itd. prodam. Originalne 23363-6

DAMSKO ČEVLJE

črne, sportne št. 37, — prodam. Križevniška 1-1. Ogled dopoldne. 23315-6

APARAT

za masazo, prodam. Polzve se iz prijaznosti v trgovini Kolar. Dunajska cesta 25. 23360-6

MOŠKO KOLO

dobro ohranjeno, le brez ene značnice prodam. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 23362-6

SPALNO OPREMO

prvotno prodam. Imitacija orhove korenine. Vodnikovc 83. 23366-6

3 FOTELJE

in mizo, novi barok v dobrem stanju, ugodno prodam. Ogled od 2. do 4. ure. Nunska ul. 8-1. desno. 23339-6

POSTELJO

brez žimnice popolnoma novo, prodam. Strosmajerjeva 8-1. levo. 23384-6

TEHNIČNO

decimálno do 300 kg. prodam. Sv. Petra c. 80. Lloyd, soba št. 16. 23386-6

MOŠKI POVRNIK

moder, skoraj nov, ugodno prodam. Križevniška ul. 4-1, desno. 23388-6

PISALNO MIZO

(novi barok) in moško kolo, ugodno prodam ali zamenjam za blago. — Ogled od 8. do 18. in od 14. do 16. ure. Novosv. 5, levo. 23389-6

TEMNO OMARJO

kompozirano, elegantno, 2.40 m dolgo in moder- posteljno omario. — prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 23390-6

BRISICE PROTIRKE

nov, rjube in rano — prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 23391-6

RAZPRODAJA KOLES

damskih in moških ter za dečke in dečke. Zgleda po ugodni ceni. Sušteršče, mehanična delavnica Dunajska 13 (Figovčeva, levo dvorišče). 23392-6

2 TRICKLA

ugodno prodam. Sušteršče, meh. delavnica. Dunajska 13 (Figovčeva, levo dvorišče). 23395-6

MOŠKO KOLO

Puch ugodno prodam. Naslov pove št. 10 Kozina. Dunajska 51. 23382-6

Bodi kmet, študent, gospod, krema RAPIDA povsod

BRIVNA KREMA RAPIDA Brez mila, brez pene

PROIZVODI: VAN KAIT

ZENSKO KOLO

v dobrem stanju ugodno prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 23393-6

OTOMANO

(divan) staro, v dobrem stanju, kupim. Naslov v ogl. odd. Jutra. 23349-7

ZNAJKE

evropske in prekomorske, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 23393-6

JEDILNI KIS

je lahko sami pripravite z navodilom in drogeriji Kanc. Zidovska ul. 1. 23712-6

OTROŠKI VOZICEK

globok ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 23307-6

NURCES IN GOLAZNI

ni stenice bolhe, žurke, molice, miši podgane, voluharje in bramarje. Za nesilno pokončanje s trupom. — Kanc. Zidovska ul. 1. 23714-6

PEGE IN LISAJ

Vam zanesljivo odstrani Albi krema. Drogerija Kanc. Zidovska ul. 1. 23715-6

KUPIM

KUJE, KAPNE, posteljno perilo, brisače, razno moško in damsko perilo kupim stalno in plačam najboljšo ceno. Kupim tudi različna druga oblačila, event. prevzamem ista v komisijno prodajo. Hinko Privšek, Kolodvorska 7, nasproti mestnega vrca. — J-415-7

ZNAMKE

kompletno zbirklo ali posamezne partije, tudi preko morske in pokrajinske, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod "Znamke". 23383-7

LJUBJANSKI ZVON

tudi posamezne knjige, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod "Ljubljanski Zvon". 23384-7

KUPIM

vsakovrstne knjige za lastno kn